

**TRABZON ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**GÜZEL SANATLAR LİSELERİ MÜZİK BÖLÜMÜ TERCİHİNDE
ETKİLİ OLAN FAKTÖRLER (KARADENİZ BÖLGESİ ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Orkun GÖNÜL

**TRABZON
Haziran, 2022**

**TRABZON ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**GÜZEL SANATLAR LİSELERİ MÜZİK BÖLÜMÜ TERCİHİNDE
ETKİLİ OLAN FAKTÖRLER (KARADENİZ BÖLGESİ ÖRNEĞİ)**

Orkun GÖNÜL
ORCID: 0000 - 0001 - 7956 - 0083

**Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'nce Yüksek Lisans Unvanı
Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.**

Tezin Danışmanı
Prof. Dr. Işıl Güneş MODİRİ DİLEK
ORCID: 0000 - 0003 - 2556 - 5369

TRABZON
Haziran, 2022

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalardan bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi, ayrıca bu çalışmanın Trabzon Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonuca razı olduğumu bildiririm.

Orkun GÖNÜL

12 / 06 / 2022

ÖN SÖZ

Bu çalışma süresince danışmanlığımı üstlenerek, gerek konunun belirlenmesinde gerekse çalışmanın yürütülmesi sırasında engin bilgi ve deneyimlerinden sürekli yararlandığım değerli hocam, Prof. Dr. Işıl Güneş MODİRİ DİLEK’e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmanın yürütüldüğü liselerde görev yapan ve çalışma süresince yardımlarını esirgemeyen tüm müzik öğretmenlerine ve okul yöneticilerine de teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Hayatımın her anında, her türlü zorlukta yanımda olan, sonsuz sabır ile her daim beni destekleyen meslektaşım, çocukluk arkadaşım, sevgili eşim Sıla GÖNÜL’e teşekkür ederim.

Ayrıca, tüm hayatım boyunca maddi ve manevi destekleriyle her zaman yanımda olan ve haklarını asla ödeyemeyeceğim anneme ve babama sonsuz minnet ve şükranlarımı sunarım.

Haziran, 2022
Orkun GÖNÜL

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
ÖZET.....	vii
ABSTRACT	viii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR LİSTESİ	x
1. GİRİŞ	1
1. 1. Araştırmanın Amacı.....	2
1. 1. 1. Alt Amaçlar.....	2
1. 2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi	2
1. 3. Araştırmanın Sınırlılıkları	2
1. 4. Araştırmanın Varsayımları.....	3
1. 5. Tanımlar	3
2. LİTERATÜR TARAMASI	4
2. 1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi	4
2. 1. 1. Eğitim.....	4
2. 1. 2. Sanat Eğitimi.....	5
2. 1. 3. Müzik Eğitimi	6
2. 1. 3. 1. Müzik Eğitiminde Amaç ve İlkeler.....	8
2. 1. 3. 2. Çeşitleri Açısından Müzik Eğitimi	10
2. 1. 3. 2. 1. Mesleki Müzik Eğitimi	10
2. 1. 3. 2. 2. Genel Müzik Eğitimi	11
2. 1. 3. 2. 3. Amatör Müzik Eğitimi.....	12
2. 2. Orta Öğretim Kurumlarında Müzik Eğitimi.....	13
2. 3. Güzel Sanatlar Liselerinde Müzik Eğitimi.....	14
2. 4. Meslek ve Meslek Seçimi	16
2. 4. 1. Meslek.....	16
2. 4. 2. Meslek Seçimi.....	16
2. 4. 3. Meslek Seçiminde Etkili Olan Faktörler.....	18
2. 4. 3. 1. Aile Faktörü.....	19
2. 4. 3. 2. Diğer Çevresel ve Toplumsal Faktörler	20
2. 5. İlgili Araştırmalar.....	21
2. 5. 1. Türkiye’de Yapılan Araştırmalar	21

2. 5. 2. Yabancı Çalışmalar	22
3. YÖNTEM.....	24
3. 1. Araştırma Modeli	24
3. 2. Araştırma Grubu	24
3. 3. Verilerin Toplanması	26
3. 4. Verilerin Analizi	26
4. BULGULAR	28
4. 1. Bölüm Tercihinde Rol Oynayan Faktörlere İlişkin Bulgular	28
4. 3. Bölüm Tercihinde Faktörlere Ait Puanların Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Karşılaştırılması	29
5. TARTIŞMA	37
6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	39
6. 1. Sonuçlar	39
6. 2. Öneriler	39
6. 2. 1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler.....	39
6. 2. 2. İleride Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler	40
7. KAYNAKLAR.....	41
8. EKLER.....	46
9. ÖZ GEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ	50

ÖZET

Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümü Tercihinde Etkili Olan Faktörler (Karadeniz Bölgesi Örneği)

Bu çalışmada güzel sanatlar lisesi müzik bölümünün tercih edilmesinde etkili olan faktörlerin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla literatür taraması ve anket uygulamasından elde edilen bulgular incelenmiştir.

Araştırmada veri toplama aracı olarak iki bölümden oluşan anket formundan yararlanılmıştır. Veri toplama aracının birinci bölümünde demografik bilgi formu; ikinci bölümünde müzik tercihinde etkili olduğu düşünülen ve literatürdeki bilgilerden yararlanılarak Cengiz (2006) tarafından geliştirilen “Okul Tercih Nedenleri Formu” yer almıştır. Formda yer alan faktörlerin Cronbach Alpha katsayısı 0,91 olarak tespit edilmiştir. Araştırmaya Karadeniz bölgesinin batı, orta ve doğu kesimlerinde bulunan güzel sanatlar liselerinin müzik bölümünde öğrenim gören 55 dokuzuncu sınıf öğrencisi dahil edilmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre güzel sanatlar lisesi müzik bölümü öğrencilerinin bölüm tercihinde en önemli faktörlerin bireyin ilgi, yetenek, kendi istek ve beklentileri olduğu görülmüştür. Bölüm tercihinde etkili olan bireysel ve okula ait faktörlerin öğrencilerin cinsiyeti, anne öğrenim durumu, baba mesleği, ailenin aylık geliri, kendisine ait oda olması durumu, ailenin sahip olduğu maddi varlıklar, kardeş sayısı, evdeki kişi sayısı, ortaöğretim giriş sınavlarına hazırlık için dersane/kursa gitme durumu, üniversiteye gitme isteği, eğitim-öğretim masrafları için burs veya yardım alma durumu, okulun bulunduğu il değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermediği sonuçları elde edilmiştir. Güzel sanatlar lisesi müzik bölümü tercihinde bireysel faktörler ve okula ait faktörlerin baba öğrenim durumuna göre anlamlı düzeyde farklı olduğu; bireysel faktörlerin anne mesleğine göre anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Güzel Sanatlar, Müzik Bölümü, Tercih Faktörleri, Güzel Sanatlar Lisesi, Bölüm Seçme

ABSTRACT

Factors Affecting the Choice of Fine Arts High Schools Music Department (Black Sea Region Example)

In this study, it is aimed to determine the factors that are effective in the preference of the music department of fine arts high school with the information obtained by reaching various studies with literature review and survey study.

In the study, a questionnaire form consisting of two parts was used as a data collection tool. In the first part of the data collection tool is included the demographic information form, and in the second part, the “School Preference Reasons Form” created by the Cengiz (2006). The Cronbach Alpha coefficient of the factors in the form was determined as 0.91. The data were analyzed with SPSS 21.0 statistical program. 55 ninth grade students studying in the music department of fine arts high schools in the western, central and eastern parts of the Black Sea region were included in the research.

According to the findings obtained from the research, it was seen that the most important factors in the preference of the students of the music department of the fine arts high school were the interest, ability, own wishes and expectations of the individual. It was determined that the individual and school factors affecting the department preference did not differ significantly according to the gender of the students and the mother's education status, father's occupation, family's monthly income, own room, financial assets owned by the family, number of siblings, number of people in the house, going to a private course/course for preparation for secondary education entrance exams, willingness to go to university, status of receiving scholarships or assistance for educational expenses, province where the school is located variables. In the choice of music department of fine arts high school, individual factors and school factors were significantly different according to the father's education status; it was found that individual factors showed significant differences according to the mother's profession.

Keywords: Fine Arts, Music Department, Preference Factors, Fine Arts High School, Select a Department

TABLÖLAR LİSTESİ

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
1.	Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı	24
2.	Müzik Bölümü Tercihinde Rol Oynayan Faktörlere Ait Betimsel İstatistikler	28
3.	Bölüm Tercihinde Etkili Olan Faktörlere Ait Puanların Cinsiyete Göre Karşılaştırılması.....	30
4.	Bölüm Tercihinde Etkili Olan Faktörlere Ait Puanların Anne Öğrenim Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	30
5.	Bölüm Tercihinde Etkili Olan Faktörlere Ait Puanların Baba Öğrenim Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	31
6.	Bölüm Tercihinde Etkili Olan Faktörlere Ait Puanların Anne Mesleğine Göre Karşılaştırılması.....	31
7.	Bölüm Tercihinde Etkili Olan Faktörlere Ait Puanların Baba Mesleğine Göre Karşılaştırılması.....	32
8.	Bölüm Tercihinde Etkili Olan Faktörlere Ait Puanların Ailenin Aylık Gelirine Göre Karşılaştırılması.....	32
9.	Bölüm Tercihinde Etkili Olan Faktörlere Ait Puanların Kendisine Ait Oda Olması Durumuna Göre Karşılaştırılması	33
10.	Bölüm Tercihinde Etkili Olan Faktörlere Ait Puanların Ailenin Sahip Olduğu Maddi Varlığa Göre Karşılaştırılması	33
11.	Bölüm Tercihinde Etkili Olan Faktörlere Ait Puanların Kardeş Sayısına Göre Karşılaştırılması.....	34
12.	Bölüm Tercihinde Etkili Olan Faktörlere Ait Puanların Evdeki Kişi Sayısına Göre Karşılaştırılması.....	34
13.	Bölüm Tercihinde Etkili Olan Faktörlere Ait Puanların Ortaöğretime Giriş Sınavlarına Hazırlık İçin Dershane/Kursa Gitme Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	35
14.	Bölüm Tercihinde Etkili Olan Faktörlere Ait Puanların Üniversiteye Gitme İsteğine Göre Karşılaştırılması	35
15.	Bölüm Tercihinde Etkili Olan Faktörlere Ait Puanların Eğitim-Öğretim Masrafları İçin Burs veya Yardım Alma Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	35
16.	Bölüm Tercihinde Etkili Olan Faktörlere Ait Puanların Okulun Bulunduğu İle Göre Karşılaştırılması	36

KISALTMALAR LİSTESİ

- n** : Örneklem/gruptaki örneklem sayısı
% : Yüzde
 $\bar{X}$: Ortalama
SS : Standart sapma
p : Anlamlılık düzeyi
t : Bağımsız iki örneklem t testi istatistiği
F : Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) istatistiği

1. GİRİŞ

Eğitim sisteminin önemli ve ayrılmaz parçalarından biri müzik eğitimi, bireylerin sosyal, toplumsal, kültürel ve psikolojik yönden gelişimleri için oldukça büyük önem taşımaktadır (Şeker & Bilen, 2010). Müzik eğitimi, bireylere müziksel devinimler kazandırma ve geliştirme sürecidir. Bu süreçler her insanın kendi yaşantısı üzerine kurulur ve kendi yaşantıları üzerine de odaklanır. Müzik eğitimi süreci önceden düşünülerek tasarlanır, planlanarak uygulanır, uygulanarak gerçekleşir (Uçan, 1997).

Güzel Sanatlar Liseleri de ülkemizde örgün olarak müzik eğitimi veren okullardır. Burada verilmekte olan müzik eğitim ve öğretim programı, kendini ifade edebilen, ilköğretim kademesini tamamlamış buna rağmen müzik, çalgı ve müzik dili anlamında bilgi birikimi olmayan, müziğe karşı ilgili öğrencileri hedef almaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2006).

Günümüzde ise güzel sanatlar liselerine olan talepler giderek azalmaktadır. Orta öğretime yerleştirme sistemi ülkemizde öğrenci başarısı ile doğru orantılıdır. Her öğrenci elbette ki kendisi için en iyi bölümü tercih etmek istemektedir. Fakat öğrenciler bu bölümlere yerleşebilmek için yapılan sınavlarda istenilen başarıyı elde edemeyip düz liselere gitmek yerine, bazen rehber öğretmen, aile ya da çevrenin yönlendirmeleriyle okul tercihi yapabilmektedirler. Öğrencileri geleceğe hazırlamak, çalışma hayatı ile okul hayatı arasındaki ilişkileri yakınlaştırmak, eğitimin önemli görevlerinden biri haline gelmiştir (Kuzgun, 1982).

Eğitim ve öğretim, ailede başlayıp, çevre ve okul eğitimi ile süregelen bireyin hayatıyla özdeşleşerek devamlılık sağlayan bir süreçtir. Çocukların ailesini seçme şansı belki yoktur ama eğitim göreceği ve mesleğini hayatını yönlendireceği okulunu seçebilme şansı vardır. Eğitim ve öğretim alınan okulların tercihinde en kritik olan basamağı orta öğrenim yani lise kurumlarının tercihi oluşturmaktadır (Cengiz, 2006).

Okulların amaçları ve bu amaca yönelik planlamalarında meslek seçimi rehberliği için bireyin kendini gerçekleştirme ve toplumun ihtiyaç duyduğu insan gücünün dengeli olarak dağılmasına ağırlık verilmektedir. Böyle bir olumlu yaklaşım yaygınlaştığında birey ve toplum için hedeflerin gerçekleştirilmesine yönelik etkili adımların atıldığı ve birey ve toplumun yararına planlamalar yapıldığı söylenebilir (Kuzgun, 1982).

Bu süreçte doğru orta öğretim kurumu tercihi yapabilmek oldukça önemlidir. Pek çok birey orta öğretiminin sonrasında alacağı eğitim kısmında seçmiş olduğu ortaöğretim kurumunun ne kadar önemli olduğunu anlayacaktır. Eğer ortaöğretim kurumu bireyin sonraki eğitiminin devamı içinde temel basamak olabiliyorsa o birey herhangi bir zorluk yaşamaksızın yükseköğrenimine devam edebilmektedir. Fakat doğru yönlendirmeler yapılmadan seçilmiş bir ortaöğretim kurumu bireye

ileriki yaşantısında zorluklar çıkaracaktır. Hatta istemediği alanda yükseköğrenim görmek zorunda dahi kalabilen birey mutsuz bir eğitim, meslek ve yaşantı sürecine girecektir (Ece & Bilgin, 2007).

1. 1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı güzel sanatlar lisesi müzik bölümünde öğrenim gören öğrencilerin bu bölümü tercih etmelerinde etkili olan faktörlerin incelenmesidir.

1. 1. 1. Alt Amaçlar

1. Güzel sanatlar lisesi müzik bölümünün öğrenciler tarafından tercih edilmesinde etkili olan faktörler nelerdir?
 - a. Güzel sanatlar lisesi müzik bölümünün öğrenciler tarafından tercih edilmesinde etkili olan bireysel faktörler nelerdir?
 - b. Güzel sanatlar lisesi müzik bölümünün öğrenciler tarafından tercih edilmesinde etkili olan okula ait faktörler nelerdir?
2. Güzel sanatlar lisesi müzik bölümünün tercih edilmesinde etkili olan faktörler demografik değişkenlere göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

1. 2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi

Ülkemizde bir bireyin aldığı eğitimler o kişiyi yavaş yavaş ileride yapacak olduğu mesleğine doğru yaklaştırmaktadır. Bu basamaklardan en önemlisi ise Orta öğretim ile başlayan eğitimlerdir. Çünkü ilerideki mesleğinin belirlenmesinde yönlendirici rol oynamaktadır. Bireylerin seçmiş oldukları bölümler ve meslekler ileride hem çevresi hem devleti hem de ailesi için büyük bir öneme sahip olacaktır. Ülkemizde genellikle orta öğretim tercihleri başarı ile orantılıdır. Bu başarılar da 1-2 saatlik bir sınav ile ölçülerek bireyin meslek seçimine doğru süreci başlatmaktadır.

Bu araştırma ile kişinin hayatındaki en önemli tercihiine etki eden faktörlerin öğrenci görüşlerine göre neler oldukları tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu araştırmanın amacı; güzel sanatlar liselerinde okuyan müzik bölümü öğrencilerinin bu bölümü seçmelerinde etkili olan bazı faktörlerin araştırılarak hangi faktörlerin olduğunu ve etki durumlarının araştırılmasıdır.

1. 3. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Bu araştırma güzel sanatlar lisesi müzik bölümünün tercih edilmesinde etkili olan faktörlere ilişkin konularla sınırlıdır.
2. Bu araştırma Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Karabük, Sinop illerindeki güzel sanatlar lisesi müzik eğitimi bölümünde öğrenim gören 9. sınıf öğrencileriyle sınırlıdır.

3. Araştırma veri toplama araçları ve güzel sanatlar lisesi müzik bölümünün tercih edilmesinde etkili olan faktörlerin puanlarıyla sınırlıdır.

1. 4. Araştırmanın Varsayımları

1. Katılımcıların ölçek maddelerine içten ve doğru yanıtlar verdiği varsayılmıştır.
2. Güzel sanatlar lisesi müzik bölümünü tercih nedenlerini araştırmaya katılan 9. sınıf öğrencilerinin daha iyi hatırladığı varsayılmıştır.

1. 5. Tanımlar

Güzel Sanatlar Lisesi: Anadolu lisesi statüsünde, güzel sanatlar alanında yatılı, gündüzlü ve karma olarak ilköğretim üzerine 4 yıl eğitim ve öğretim yapılan okullar (RG, 2009).

Müzik: Ezgi, ritim, tempo ve nüansın bir araya gelerek oluşturdukları yapıdır (Çuhadar, 2016a).

Müzik Eğitimi: Müzik eğitiminin bireyin üstünde müzikal açıdan olumlu davranışlar geliştirme süreci olduğu söylenebilir (Göğüş, 2008).

2. LİTERATÜR TARAMASI

2. 1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi

2. 1. 1. Eğitim

Eğitimle ilgili tanımlar incelendiğinde genel olarak bir süreç veya süreçler dizisi olarak ele alındığı görülmektedir. Süreçler dizisi olarak değerlendirilmesinde en önemli nedenler bireyin toplumsal yaşamdaki davranışlarıyla ilgi ve yeteneklerini, diğer bir ifadeyle bireysel gelişimini sağlaması ve yaşama dair tecrübe kazanmasıdır. Dolayısıyla sözü edilen tek bir süreç değil birbirini takip eden, birbiriyle ilişkili süreçler silsilesidir. Eğitim süreci veya süreçler dizini insanın var oluşundan beri devam eden dinamik bir olgudur. Bu dinamizm bilim, sanat ve teknolojiyi de barındıran bir sistem oluşturmakta, bireyi ve toplumu şekillendirip yönlendirmekte, değiştirip geliştirmektedir. Eğitimin her aşaması bireyi kişisel ve toplumsal alanda bedensel, bilişsel, davranışsal, duyuşsal yönleriyle bir bütün olarak ileriye taşımayı amaçlamaktadır (Adar, 2021).

Eğitim için yapılan tanımlardan yaygın olarak kullanılan ve en çok kabul gören tanımın Bloom (1979) tarafından yapıldığı görülmektedir. Bloom’a göre “bireyin yaşantıları aracılığıyla davranışlarında istendik yönde ve kalıcı değişimler meydana getirme süreci ve bu süreçte elde edilen yeni davranışlar bütünü” eğitim olarak tanımlanmaktadır. Benzer bir tanım Akyüz (2006) tarafından yapılmış olup “bireyin zihinsel, fiziksel, duygusal ve toplumsal beceri ve davranışlarında istenilen yönde değişim gerçekleştirme süreci” eğitim olarak ifade edilmektedir. Akyüz’e göre eğitim bireyin doğumundan başlayıp yaşam boyu sürmektedir. Bu süreç planlı olabileceği gibi bireyin aile veya çevresinde tesadüfen öğrenmeleri ile de gerçekleşebilmektedir. Eğitim kavramı kapsamına aile içinde öğrenilen davranışlar, kazanılan beceriler, okul ortamındaki oyun, okuma- yazma, akademik bilgi, sosyal ilişki kurma, bilgiyi öğrenme ve aktarma gibi kazanımlar ve öğrenme süreçleri de dahil edilmektedir. Eğitim kavramına ilişkin yapılan diğer tanımların (Ertürk, 1972; Uçan, 1997) “bireyi ve dolaylı olarak toplumu yönlendiren, değiştiren, şekillendiren, geliştiren ve yetkinleştiren en etkili süreç”, “bireyin davranışlarında kasıtlı olarak değişim meydana getirme süreci” olduğu görülmektedir. Yapılan tanımlar genel olarak değerlendirildiğinde eğitimin bireyleri fiziksel, duyuşsal, bilişsel ve devinişsel olarak bir bütün haline getirme çabasının olduğu görülmektedir. Toplumdaki diğer dinamikler gibi iletişimin etkili bir şekilde gerçekleştirilmesi ve sosyal uyumun sağlanması için de eğitimin önemli bir araç olduğu vurgulanmaktadır. Toplumu oluşturan bireylerin eğitimiyle toplumun yenilik ve uygarlığa uyum sağlaması mümkün olmaktadır. İnsana ve dolayısıyla topluma yatırım olarak da kabul edilen eğitimin doğru planlanması ve amaçlarının iyi belirlenmesi gerekmektedir (İmİK & Dönmez, 2017).

Eğitim süreci veya süreçlerinin bireyin kişisel ve toplumsal alanda bedensel, bilişsel, davranışsal, duyuşsal yönleriyle geliştirmesi bireyin bu alanlardaki ihtiyacı doğrultusunda meydana gelmektedir. İhtiyaçlar doğrultusunda belirlenen hedefler doğrultusunda birey söz konusu gelişimi sağlamakta olup eğitimle ilgili yapılan tanımlarda bireyin gereksinimlerine vurgu yapılmaktadır. Eğitim süreci ile meslek çoğu zaman birlikte ele alınmakta ve eğitim ile meslek seçimi doğrusal ilişki halinde gösterilmektedir. Burada çoğu zaman eğitim ve öğretim kavramları benzerlik göstermektedir. Her meslek günün şartlarına uygun bir şekilde değişim gösterdiği gibi bireyin meslek tercihi de aldığı eğitimlere göre değişebilmektedir. Benzer şekilde eğitim kurumlarının da odaklandıkları meslek grupları günün şartlarına göre farklılık gösterebilmekte veya belirli meslek gruplarının ilgi alanlarını bünyesine dahil edebilmektedir. Güzel sanatlar ve müzik eğitimi de benzer şekilde gelişim göstermekte, teknolojinin imkanlarından ve teknolojinin etkin kullanımını gerektiren meslek grupları ile eşgüdümlü çalışabilmektedir. Dolayısıyla yukarıda ifade edildiği gibi eğitimin bir süreç olmaktan ziyade süreçler dizini olduğu görüşü daha etkin bir şekilde kendine yer bulmaktadır (Gülen & Dönmez, 2021).

2. 1. 2. Sanat Eğitimi

Sanat eğitimi geleneksel eğitimden farklı olarak topluma yansıtılan edilgen yapıyı geri plana iterek geleceğe yönelik dinamikleri barındırmaktadır. Sanat eğitimi toplumdaki sorunların çözümü için düşünce yapılarını değiştirip geliştiren, hedeflere uygun değerler üretilmesini sağlayan, düşünce ve davranışlarıyla tutarlı bireyler yetiştiren bir eğitim alanıdır. Geleneksel eğitim biçimi ve içeriklerini gerektiğinde koruyan ancak geleneksel olanı aşır yeni sanatsal biçim ve düşüncelerin ortaya çıkmasına zemin hazırlayan eğitim süreci sanat eğitimi olarak kabul edilebilir. Teorik eğitimi ihmal etmeden uygulamalı eğitime ağırlık veren sanat eğitimi sanatın bütün alanları için hayati önem taşımaktadır (Akengin & Başbuğ, 2019).

Sanat eğitimi, yalnızca sanatçı yetiştirmeye yönelik olmayan, aynı zamanda bireyin estetik eğitimi olarak ifade edilen sanat yoluyla eğitimi ile ilgilenen, eğitim sürecinde tamamlayıcı bir unsurdur. Dolayısıyla bu eğitimin bireyin okul hayatının başlangıcından yükseköğrenime kadar devam etmesi beklenen bir durumdur. Zira bireylerin düşünce, bilgi ve inançlarını aktarmak için kullandıkları çeşitli metaforlar karşısındaki bu düşünce, duygu ve inancı anlamasına yardımcı olmaktadır. Eğitim ortamları düşünüldüğünde sunulan kavram ve bilginin öğrenci tarafından daha iyi bir şekilde anlaşılması ve zihninde organize ederek öğrenmesi sanatsal eğitimin bir ögesi olan metaforlar tarafından kolaylaştırılabilir (Hiçyılmaz & Adanır, 2019).

Sanat eğitiminin önemi sanat ve toplum arasındaki ilişkiyi belirlemesine dayandırılmaktadır. Toplamların sosyolojik verileri sanatla test edilip doğrulanabilir. Sanat kaynağı ve malzemesini toplumsal gerçeklikten aldığından toplumun tüm yapı taşlarından beslenmektedir. Dolayısıyla toplumsal ve kültürel değişimler sanat ve toplum arasındaki ilişkiyi yansıtır. Toplumun kültürel

varlıkları ve değerleri ile birey arasındaki ilişkinin kurulabilmesi için sanat eğitime ihtiyaç duyulmaktadır. Sanat eğitimi ile birey ve kültür arasındaki etkileşim değişir ve gelişir (Azılioğlu & Yılmaz, 2021).

Duygu ve düşünceler arasında etkileşimin sağlanması sanat ile mümkün olup bu yönüyle bireyin eğitim ve gelişim sürecinde sanat, etkili bir yardımcı olarak kullanılmaktadır. Eğitim sürecinde sanattan yararlanılması bireyin kendini veya herhangi bir durumu ifade edebilmesinde farklı yolları kullanmasına, diğer disiplinleri ilişkilendirmesine ve sanatsal becerilerinden yararlanmasına imkan tanımaktadır. Bu yönüyle günümüz eğitim anlayışında bilim ve sanatın etkileşimde bulunduğu ve iç içe geçtiği söylenebilir. Eğitim sürecinde neredeyse her kademede yer edinen sanat eğitimi dersleri yalnızca sanatçı veya sanat eğitimcisi yetiştirmeyi değil aynı zamanda disiplinlerarası iletişim ve etkileşimi sağlamada bir araç olarak kullanılmaktadır. Küreselleşmenin ortadan kaldırdığı sınırlar sanat ve diğer disiplinlerin bağımsız alanlar olmaktan çıkmasına yol açmış, her disiplinin aynı zamanda diğer disiplinlerin kaynaklarından yararlanmasına yol açmıştır. Bu nedenle bilim dalları kendi alanlarına destek amacıyla sanat ve sanat eğitime de başvurmaktadır. Sanatın ve sanat eğitiminin disiplinlerarası yapısı nedeniyle sanat eğitiminde iletişim ve teknolojiden etkin bir şekilde yararlanıldığı gibi iletişim ve teknoloji başta olmak üzere çok sayıda disiplin de (örneğin grafik tasarım) sanat ve sanat eğitiminden yararlanmaktadır (Çağlayan, 2019).

Genel sanat eğitiminin çocuk ve ergenlerin gelişimine olan katkılarının da göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Sanat ve sanat eğitimi kavramlarının özünde çocukların gerçekleştirilen sanatsal ve yaratıcı faaliyetlere aktif katılımlarıyla yaşam koşullarında olumlu sosyalleşmelerini sağlama potansiyelinin ortaya çıkarılması yatmaktadır. Çocukların sosyalleşme sürecine yönelik pedagojik destek, sosyal yaşama tam entegrasyonları ve çeşitli yaratıcı, sosyal ve mesleki faaliyet türlerinde kendilerini gerçekleştirmelerini sağlayan, bir çocuğun aktif bir yaşam pozisyonunun gelişimine katkıda bulunan ilkeleri, koşulları, içeriği, teknolojileri ve teşhis araçlarını içeren karmaşık bir pedagojik sistemin uygulanmasını gerektirir. Sanat eğitimiyle sağlanan pedagojik destek, çocukların sanat araçlarını kullanarak sosyalleşmesi, çeşitli eğitim kurumları ve sosyal kurumlarda yaratıcı bir gelişim ortamının oluşturulmasının yanı sıra tiyatro, müzikal, görsel ve edebi etkinliklerle eğitim sisteminin örgütlenmesinin önü açılmaktadır (Wagner, Akishina, & Olesina, 2021).

2. 1. 3. Müzik Eğitimi

Eğitimin tanımında ifade edilen süreç kavramı günümüzdeki çağdaş eğitim anlayışında yalnızca örgün eğitim kurumlarında verilen eğitimi değil, bireyin tüm yaşamı boyunca aldığı eğitimi kapsamaktadır. Oldukça geniş kapsamlı olan bu süreçte birey kurumlardan aldığı eğitimin yanı sıra çevresinden de eğitim almaktadır. Her durumda alınan eğitim bireyi geliştirdiği gibi toplumun da çağdaş medeniyetler düzeyine ulaşmasında önem kazanmaktadır. Üreten, düşünen, araştırıp sorgulayan, özgüven sahibi, kültürel olarak yüksek düzeydeki bireylerin yetiştirilmesi toplumdaki

eğitiminin etkinliği ve verimliliğinin göstergesidir. Toplumdaki eğitimin niteliğinin göstergelerinden biri olan sanat eğitimi ve sanat eğitiminin dallarından olan müzik eğitimi bireyin ve toplumun gelişiminde önemli rol oynamaktadır (Sökezoğlu-Atılgan, 2018).

Müzik eğitiminin çocuklara kazandırdığı duygu yoğunluğu, duydukları sözleri algılayıp ezberleme, daha sonra hatırlama, eğitimde en az etkili olduğu düşünülen dinleme yöntemini etkin kılma, analitik düşünme becerileri önemli kazanımlar arasındadır. Diğer yandan bireylerin çocukluktan itibaren konuşmalarında zorluk çekmeden kendilerini daha ifade edebilmeleri, özgüvenlerinin gelişmesiyle utangaçlık ve çekingenliklerinden kurtulmaları, yanlış yapma korkusunu yenmeleri de müzik eğitiminin kazanımları arasındadır. Müzik eğitimi ile şarkılara eşlik etme veya grup etkinliklerine katılmada daha rahat davranabilmekte ve beden dilini daha etkin kullanmayı öğrenmektedirler. Güzellik ve estetik konusunda zevkleri de gelişen çocuklar müzik eğitimi almayan akranlarına göre daha seçici davranabilmektedir. Müzik eğitiminin kazandırdığı diğer özellikler ise yeni ve yaratıcı fikirler üretebilmeleri, müzik alet ve oyuncaklarını kullanırken fiziksel ve psiko-motor davranışlarıyla ritim duygularını geliştirmeleridir. Çocukların gelecekteki akademik başarıları üzerinde de etkili olan bu kazanımlar müzik eğitiminin önemini daha iyi vurgulamaktadır (Dinç, 2019).

Müzik eğitimi geleneksel eğitim süreçlerinde olduğu gibi olgu ve kavram olarak sürekli bir değişim ve gelişim göstermiştir. Özellikle yirminci yüzyılın başlarında Dalcroze, Orff, Kodaly, Suzuki gibi müzik eğitimcilerinin çağdaş yaklaşımlarıyla önemli gelişmeler göstermiştir. Çocukluktan itibaren bireyin neredeyse tüm gelişim alanlarını destekleyip gelişimine katkı sağlayan müzik eğitimi önemli eğitim süreçlerinden biridir. Bireyin çocukluğundan itibaren müziksel etkinlikler içinde yer alması, müzikle beslenip desteklenmesi ruhsal ve bedensel yönden sağlıklı gelişim sergilemesine yol açmaktadır (Büyükköse, Yıldırım-Orhan & Şeren, 2016).

Müzik eğitimi teorik (müzik tarihi, teorisi) ve pratik (çalgı yeterliği, şarkı söyleme, müzik becerileri) gibi eğitim alanlarından oluşan, öğrenme ve öğretmenin bir arada olduğu bir çalışma alanını ifade etmektedir. Diğer eğitim süreçlerinde olduğu gibi istendik davranışlar geliştirme süreci olan müzik eğitiminde müzikal davranışların kazandırılması, davranışların değiştirilerek müziksel davranışların oluşturulması ve geliştirilmesini hedeflenmektedir. Müzik eğitiminde bireyin müzik yaşantısı temel olarak alınır ve belirli hedefler doğrultusunda planlı ve düzenli yöntemler takip edilerek hedefe ulaşılır. Müzik eğitimi sürecinde dikkat edilen diğer bir konu da bireyin müziksel algılama yeteneğini farklılaştırıp çeşitlendirmek, tek yönlü müzik yapma ve dinleme alışkanlığından uzaklaştırmaktır (Çuhadar, 2016b).

Müziğin öneminin anlaşılmasıyla günümüzde olduğu gibi geçmişte de yüzyıllar boyunca önemli bir eğitim süreci ve alanı olmuştur. Müzik ve müzik eğitiminin önemini maddeler halinde aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür (Kocabaş, 2013):

- Bireyin nitelikli yaşamına katkıda bulunur.
- Okul çağından itibaren bireyin geleceğe hazırlığında önemli bir yardımcıdır.
- Çalışmayı teşvik etmesi nedeniyle bireyin zamanını ilginç ve eğlenceli yaparak yaşamı zenginleştirir.
- Düşünce, hayal ve yaratıcı deneyimlerin gelişimine katkıda bulunur.
- Geçmiş, bugün ve gelecekteki kültürel zenginliğini anlamaya yardımcı olur.
- Duyarlılığı geliştirerek ekip çalışmasına uyumu geliştirir.
- Çalgı eğitimleriyle kas ve sinir sistemlerinin uyumunu sağlar.

Müzik eğitimi bireyin algı, duyarlılık, yorumlama gücü becerilerinde sağladığı gelişimle eğitim süreçlerinin en önemli unsurlarından biri olmuştur. Müzik eğitimi, bireyin sahip olduğu kültürel değerlerini kendisi için en uygun yolla ifade edebilmesini sağlayan donanım kazandırmaktadır. Müzik eğitimi yoluyla birey düşünce, davranış ve yaşam felsefesi bakımından değişikliğe uğramaktadır ki bu değişim anne karnından başlayıp bilinçli veya bilinçsiz bir şekilde yaşam boyu sistematik bir süreç halinde devam etmektedir (Yungul, 2018).

Bireylerin fiziksel, sosyal ve duygusal sağlığı bakımından müzik ve müzik eğitiminin yararlı olduğu öne sürülmektedir. Bu düşünceye göre müzik veya müzik eğitimi yoluyla bireyin beyin fonksiyonlarında değişimler meydana gelmekte, dil ve zihinsel işlevleri, fiziksel kondisyon ve kontrol becerileri, bellek sistemleri gelişmektedir. Söz konusu gelişmeler matematik ve bilimsel kavramları ve olguları anlamayı kolaylaştırdığı gibi iletişim becerileri, kendilerini daha iyi ifade edebilme, daha iyi sosyal iletişim kurma, duygusal ve fiziksel sağlığı geliştirme ve yaratıcılık becerileri kazandırma gibi yararları da beraberinde getirmektedir (Karataş & Karataş, 2021).

2. 1. 3. 1. Müzik Eğitiminde Amaç ve İlkeler

Müzik eğitiminin amaçları ifade edilirken eğitim alanlarına göre farklılaştığı görülmektedir. Genel, amatör ve mesleki alanlarda verilen eğitimin amaçları katılımcıların beklentilerine göre şekillenmektedir. Ülkemizde verilen müzik eğitiminin amacı da benzer doğrultuda gelişmiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren ilköğretimde, müzik öğretmeni yetiştiren eğitim kurumlarında ve sanatçı yetiştiren eğitim kurumlarında müzik eğitimi gerçekleştirilmiştir. Her alandaki eğitimin içeriği ve niteliği farklılık göstermekte olup bu farklılık eğitimin amaçlarından kaynaklanmaktadır. Benzer şekilde evrensel anlamda eğitimin amaçları doğrultusunda mesleki (profesyonel) müzik eğitimi, amatör müzik eğitimi ve genel müzik eğitimi gerçekleştirilmektedir (Çuhadar, 2016a).

Aile ile başlayan ve sosyal çevrede örgün veya yaygın eğitim kurumlarında devam eden müzik eğitimi bireyin tercihlerine göre yaşam boyu devam etmektedir. İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarında okutulan müzik dersleri, güzel sanatlar liselerindeki müzik bölümleri, konservatuvarlar, güzel sanatlar fakülteleri, öğretmen yetiştiren eğitim kurumlarındaki müzik

öğretmenliği bölümü, müzikle ilgili araştırma kurumları, askeri liseler bünyesindeki müzik bölümleri, halk eğitim merkezleri, özel müzik kurs ve kulüpleri adı geçen örgün ve yaygın eğitim kurumlarıdır. Müzik sanatı ve müzikle ilgilenen bireylerin becerilerini geliştirmeye yönelik amaçları olan bu kurumlarda amaca uygun eğitimi verebilecek yetkinlik ve donanıma sahip müzik eğitimci de bu amaçları gerçekleştirme görevini üstlenmiştir. Söz konusu eğitim kurumlarında eğitimin kalitesi ve kullanılan eğitim yöntemlerindeki gelişim müziğin ve müzik eğitimi alan bireylerin becerilerinin gelişmesi açısından da önemlidir (Yungul, 2018).

Sanat dallarından biri olan müzik, toplumsal özellikleri taşıdığı gibi toplumsal yaşamın da temel yapı taşları arasında kabul edilmektedir. Müziğin taşıdığı kültürel öğeler toplumsal kültür ile karşılıklı ilişki içindedir. Dolayısıyla toplumdaki bireylerin eğitime ulaşmasında yaşanan eşitsizlik müzik eğitime de yansımaktadır. Müzik eğitimi alan bireylerin başlangıç aşamasında gerekli olan beceri ve donanıma sahip olma gerekliliği ve bireyin hazır bulunuşluğu bu eşitsizliğin yansımaları arasında gösterilebilir. Müziğin amaçlarından biri de kültürle sermaye donanımı bakımından ortaya çıkan bu eşitsizliğin müzik yeteneğine sahip bireylerin daha iyi eğitim koşullarında yetiştirilmesini sağlayarak ortadan kaldırılmasıdır (Akkol, 2018).

Müzik eğitiminin amaçları arasında bireysel algı, alışkanlık ve bilinç yönetimi de yer almaktadır. Eğitim gören bireylerin müzik algısını farklılaştırma, geliştirme, müzik dinleme alışkanlığını değiştirme, farklı kültürel öğeler barındıran müzik türlerinin tanıtılarak bilinç kazandırma bu amaçlar arasındadır. Dünyada olduğu gibi ülkemizde de sosyo-kültürel ve ekonomik değişimler meydana gelmekte ve bu gelişmeler küresel etkileşimi de yansıtmaktadır. Geleneksel kitle iletişim araçlarının yanı sıra sosyal medya ve çevrimiçi ağlarda yayınlanan ve çoğalan müzik etkinlikleri ve türleri her geçen gün yeni müziksel ihtiyaçların ve beklentilerin de ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Müzik eğitiminin bir diğer amacı da bu gelişmeler ve değişimden eğitim alan bireyleri haberdar edip müziksel yaşantılarını geliştirmektir (Karakoç & Şendurur, 2015).

Müzik eğitiminin belirlenen amaçları gerçekleştirebilmesi için belirli ilkeler doğrultusunda sürdürülmesi gerekmektedir. Öncelikle bireyin psiko-sosyal gelişimine uygun müzik etkinliklerinin seçilmesi, fiziksel ve bilişsel sağlığına destekleyecek eğitim ortamlarının oluşturulması, sistematik bir şekilde ve aşamalı olarak sürdürülmesi bu ilkelerden en önemlileri arasında gösterilmektedir. Müzik eğitimindeki ilkelere uygun olarak dinleme, söyleme ve çalma davranışlarını kazandırmaya yönelik hedefler gerçekleştirilebilir (Gayretli, Yılmaz ve Zahal, 2021).

Yapısı itibarıyla eğitsel bir nitelik taşıyan müzik, eğitim sürecinde yalın ve özlü anlatımıyla bireye müziksel davranışsal kazandırmayı, bireyin müziksel davranışlarını değiştirmeyi ve geliştirmeyi, bu davranışları yaşamında içselleştirmesini hedeflemektedir. Müzik eğitimindeki süreç geleneksel eğitim sürecinde olduğu gibi bireyin kendi yaşantıları yoluyla devam edeceğinden kendisini daha iyi tanıması, özgüven kazanması, kendisini gerçekleştirme ve kanıtlama fırsatı bulması ve böylece daha sağlıklı ve mutlu bir yaşam sürmesini kolaylaştıracaktır. Müzik

eğitimindeki hedeflerden bir diğeri de öğrencilerin müzikal etkinliklere katılarak müzikal benliğinin geliştirilmesidir. Müzikal benliğin gelişmesi süreç içindeki kazanımların kalıcı olmasında yardımcı olmaktadır (Deniz & Azeri, 2006).

2. 1. 3. 2. Çeşitleri Açısından Müzik Eğitimi

Müzik eğitiminin çeşitleri incelendiğinde öncelikle altı disiplin alanında eğitim hedeflerinin yoğunlaştığı görülmektedir. Bu disiplinler teorik eğitim, kuramlar, müzikoloji, kulak eğitimi, performans (çalgı veya sözlü icra), müzik pedagojisi ve şeflik-kompozisyon alanlarından oluşmaktadır. Söz konusu disiplin alanlarında belirlenen hedeflerin gerçekleştirilmesi amacıyla profesyonel (mesleki), amatör (özengen) ve genel olmak üzere üç farklı müzik eğitiminden söz etmek mümkündür. Her ne kadar üç farklı müzik eğitimi olsa da ifade edilen disiplin alanlarının tümünün eğitimi programın odağına göre farklı yoğunluklarda verilmektedir (Çuhadar, 2016a).

Eğitimin önemli bir ögesi olan sanat eğitiminin önemli öğelerinden biri de müzik eğitimidir. Müzik eğitiminin sanat eğitiminde önemli bir unsur olmasında bireyin müzik yaşantısı yoluyla davranışlar kazanması, geliştirmesi ve davranışlarını değiştirmesi önemli rol oynamaktadır. Müzik eğitimiyle bireylerin algısı gelişmekte, yorumlama ve değerlendirme becerileri ile kültürel değerlere ilişkin farkındalığı artmaktadır. Müzik eğitimi yoluyla birey çevresine daha iyi uyum sağlamakta, kendini daha iyi ifade ederek paylaşımlarda bulunmaktadır. Problem çözme becerilerindeki gelişme ve yaratıcı düşünme becerilerinin geliştirilmesi de müzik eğitiminin önemli kazanımları arasındadır. Araştırmacı, sorgulayıcı, işbirlikçi, analitik düşünmeyi teşvik eden ve yorumlama gücünü artıran müzik eğitimi genel, amatör (özengen) ve profesyonel (mesleki) olmak üzere üç farklı alanda gerçekleştirilmektedir (Topalak, 2013).

2. 1. 3. 2. 1. Mesleki Müzik Eğitimi

Profesyonel veya diğer bir adıyla mesleki müzik eğitiminde temel amaç, müziğin belirli bir dalı veya tamamıyla ilgili mesleği seçen veya seçme olasılığı olan yetenekli bireylere seçtiği mesleğin gerektirdiği müziksel davranış ve becerileri kazandırmaktır. Müzikle ilgili iş kollarında (besteci, yorumcu, bilim insanı, öğretmen, tekniker) yer alabilmek için mesleki müzik eğitime ve bu eğitimde sunulan becerilere ihtiyaç duyulmaktadır. Güzel sanatlar lisesi bünyesindeki müzik bölümleri, konservatuar, eğitim fakültelerindeki müzik öğretmenliği bölümleri mesleki müzik eğitimi veren kurumlardır (Tanrıöver & Başaran-Tanrıöver, 2015).

Mesleki eğitim günümüzde sanayileşmiş toplumlarında ihtiyaç duyulan nitelikli işgücünün yaratılması, dönüştürülmesi ve yeni alanlara göre üretiminin sağlanması açısından önemli görülmektedir. Gelişmiş toplumlar ihtiyaç duydukları nitelikli işgücünün oluşturulması için belirli planlamalar yapmakta ve bu plan çerçevesinde mesleki eğitim sürecini yürütmektedirler. Mesleki

eğitim süreci için yapılan planlamalar toplumların geleceğini inşa etme ve geleceğini belirleme fırsatları sunmaktadır. Mesleki eğitimde işgücü nitelikli insan kaynaklarını temsil ettiğinden eğitimin niteliği de önem kazanmaktadır. Sistemli ve planlı eğitim politikalarının doğru yönetilmesi, denetlenmesi ve finanse edilmesi nitelikli işgücü elde etmenin anahtarı konumundadır (Gök, 2018).

Mesleki müzik eğitiminde genellikle klasik müziğe yer verilmekle birlikte halk müziği, pop ve caz gibi müzik türlerinin eğitimine de yer verilmektedir. Mesleki müzik eğitiminin diğer bir ortak özelliği de yükseköğrenim eğitim kurumlarının öncesinde ortaöğretim düzeyinde eğitim kurumlarının (ön hazırlık okullarının) olması ve bu kurumlardaki öğrencilerin yüksek öğrenim kurumlarına yönlendirmek için teşviklerin uygulanmasıdır. Çoğu gelişmiş ülkede müzik eğitmeni yetiştirmek için “okul öncesi müzik öğretmenliği”, “ilkokul müzik öğretmenliği”, “ortaokul müzik öğretmenliği”, “lise müzik öğretmenliği” bölümlerine yer verilmektedir. Disiplin alanları olarak ortak olsalar da buradan yetiştirilecek öğretmenlerin hedef kitlelerinin yaş, fiziksel, bilişsel ve psikolojik özelliklerinin farklılık göstermesi öğretmen adaylarının farklı modellerle yetiştirilmesini gerektirmektedir. Mesleki müzik eğitiminde temel müzik bilgisinin yanı sıra armoni, eser çözümleme, stil ve biçim bilgilerine yönelik eğitimler tümleşik olarak sunulmaktadır. Öğretmen yetiştiren müzik eğitim kurumları da dahil olmak üzere mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda belirlenen hedeflere uygun olarak müziğin uygulamalı yönü için altyapı sağlayacak kuramsal bilgi birikiminin oluşturulması temel amaçlar arasındadır (Özkeleş, 2019).

2. 1. 3. 2. Genel Müzik Eğitimi

Müzik genel anlamıyla yaşamın her alanında isteyerek veya farkında olmadan dinlenen farklı türdeki melodik ses yapısını ifade etmektedir. İnsanın duymadığını sandığı zamanlarda bile beynin algıladığı, daha sonra farkında olmadan mırıldanmaya neden olan ses frekansları da müzik olarak nitelendirilmektedir. Örneğin alışveriş merkezleri veya işyerlerinde çalan müzik oradan ayrıldıktan sonra farkında olmadan mırıldanılabilir. Bu yönüyle farkında olmasak bile müziğin çevremizde olduğunun göstergesidir. Genellikle okul öncesinden veya aileden başlayan ve “genel müzik eğitimi” olarak ifade edilen müzik eğitimi severek veya sevmeyerek yaşam boyu devam etmektedir. Okul öncesi kurumlarda başlayan, ilkokulda devam eden genel müzik eğitim süreci okuldaki öğretmenlerin etkisi veya yönlendirmesi ile ilkokuldan sonra da devam etmektedir. Özellikle okul öncesi ve ilkokulda çocukların temel ihtiyacı gibi görülen oyunlarda müziğin bir materyal ve bir eğlence aracı olarak yer alması genel müzik eğitiminin en etkili başlangıcı olmaktadır (Adar, 2021).

Genel müzik eğitimi bireylerin mesleği, okulu, işi veya diğer demografik özelliklerinden bağımsız olarak her yaşta, her aşama ve düzeyde ve herkese yönelik bir müzik eğitimi türüdür. Zira genel müzik eğitiminin en temel amacı insanların asgari düzeyde, ortak müzik kültürüne sahip olmasını, sağlıklı ve dengeli bir yaşam sürmesini sağlamaktır. Her öğretim kurumunda ve öğretim

kurumlarının her aşamasındaki bireylerin yararlanabilir olması nedeniyle genel müzik eğitiminde bireylerin duyarlı, bilgi ve bilinç eksenli bir yaklaşımla, zevk duyarak icra edecek şekilde eğitim almasına yönelik stratejiler uygulanmaktadır (Algı, 2017).

2. 1. 3. 2. 3. Amatör Müzik Eğitimi

Amatör veya diğer adıyla özengen müzik eğitimi müziğin belirli bir alanı veya tamamına ilgi duyan ve müziğe yatkınlığı olan bireylere zevk ve doyum sağlama amaçlı ve etkin müziksel katılım sağlayan, geliştirme odaklı ve mümkün olduğunca sürdürülebilir müziksel davranışlar kazandırmayı hedefleyen müzik eğitimi türüdür. Amatör müzik eğitimini mesleki müzik eğitiminden ayıran en önemli faktör profesyonel değil tamamen hobi (eğlence) amaçlı ilgilenen bireylere yönelik olmasıdır. Bu fark dışında müzik eğitimindeki disiplin alanları ve anlayışı hemen hemen aynıdır. Çalışma etiği bakımından da kısmen farklı olan amatör müzik eğitiminde amatör ruhun öneminin anlaşılması ve bunun yaşama yansıtılması görülmektedir (Algı, 2017).

Amatör müzik eğitimi bireyin sahip olduğu becerilerden bağımsız olarak ilgi ve isteklerine yönelik, zevk ve tatmin odaklı ve sahip olunan müzikal beceriyi olabildiği kadar ileri taşımayı hedefleyen eğitim türü olarak ifade edilebilir. Amatör müzik eğitiminin yapısında yer alan amatör ruh ve amatör yaklaşım bireylerin eğitimini eğlenceli hobi faaliyetine dönüştürmektedir. Bu eğitime başlayan bireylerin öğrenme isteği zevk ve doyum sağlama ihtiyacını karşılamaya yönelik olsa da sonuçta belirli müziksel davranışları kazandırmayı da hedeflemektedir. Amatör müzik eğitiminde sahip olunan müziksel davranışın düzeyinin bir önemi olmadığı gibi başlanacak eğitim düzeyinin de bir önemi bulunmamaktadır. Örgün veya yaygın eğitim kurumlarında veya bireysel ve grup dersler ile gerçekleşen amatör müzik eğitiminde konser, festival, yarışma gibi faaliyetler bu eğitimi daha eğlenceli hale getirmekte, müziksel davranışları geliştirmektedir. Eğlenceli faaliyetler ile müziksel davranışlar geliştirilirken bireyin stres yükünün azaltılması da amatör müzik eğitiminin önemini artırmaktadır (İmİK & Dönmez, 2017)

Amatör (özengen) müzik eğitimi adından da anlaşılacağı üzere tamamen hobi amaçlı olduğundan her yaş grubunda ve her eğitim düzeyindeki bireyin yararlanabileceği eğitim türüdür. Herhangi bir ön koşulun aranmadığı amatör eğitimde okulların müfredatındaki dersler dışında hafta sonlarındaki kurslarda, halk eğitim merkezlerinde, özel kurs merkezleri ve özel derslerle bireyin isteği doğrultusunda yapılmaktadır. Tamamen bireyin isteğine bağlı olan amatör müzik eğitiminde bu eğitimi veren kurum ve kişilerin bir kısmı da gönüllü ve ücretsiz eğitim verebilmektedir. Bu kurum ve kişilere ek olarak düzenlenen konserler, festivaller, yarışmalar, bireysel ve toplu etkinlikler de amatör müzik eğitimi ruhuyla bağdaşan önemli etkinlikler arasındadır. Çalışma etiğiyle de mesleki eğitimden ayrılan amatör müzik eğitiminde amatör çalgı eğitimi de yer almakta, bireyin kendini algılayabilmesi, tanınması ve tanımlayabilmesi, sahip olduğu becerileri aldığı eğitimle

geliştirerek kendini gerçekleştirmesi amatör müzik eğitiminin önemli fonksiyonları arasındadır (Büyükköse, Yıldırım-Orhan ve Şeren, 2016).

Amatör müzik eğitiminde yukarıda ifade edildiği gibi herhangi bir hazır bulunuşluk aranmaksızın müzik faaliyetleri desteklenmekte olup bu eğitimde çoğunlukla çalgı eğitimi yer almaktadır. Mesleki eğitimden farklı olarak daha geniş bir kapsama alanı olan amatör çalgı eğitiminde hemen herkesin müziksel söyleme, çalgı çalma, diğer bireylerle müzik yapma gibi ihtiyaçlara cevap verilmektedir. Bu yönüyle çok geniş kitlelerin müziksel çevreye ulaşmasına ve daha fazla bireyin kendini gerçekleştirmesine imkan tanınmaktadır. Herhangi bir özel yetenek ve hazır bulunuşluk gerektirmemesi nedeniyle geniş kitlelere ulaşabilmesinin yanı sıra mükemmelliğin aranmaması da amatör müzik eğitiminin toplumda yaygın olarak yer edinmesine yol açmaktadır. Nitekim mükemmellik kaygısının olmaması bireyin gösterdiği çabadan vazgeçmesini önlemekte, bireysel gelişime ve kendini gerçekleştirmeye, sosyal ilişkilerin güçlenmesine, diğer bireylerle etkileşimde olmasına imkan sağlamaktadır (Tekeli-Yiğit, Gülüm ve Çağlar, 2018).

Amatör müzik eğitimi her ne kadar eğlenceli vakit geçirme gibi görünse bireyin müzik dinleme ve gerçekleştirme becerilerini geliştirme, müziksel kişilik oluşturma, müzik dinleme alışkanlığı kazandırma, müzik yoluyla iletişim ve etkileşimde bulunma, müziksel bilgiye istek duyma gibi fonksiyonlara sahip olması beklenmektedir. Söz konusu amaçlar genel müzik eğitiminde de yer almakla birlikte farklı olarak amatör müzik eğitimi zorunlu değildir ve herhangi bir ön koşul gerektirmemektedir (Karakoç & Şendurur, 2015).

2. 2. Orta Öğretim Kurumlarında Müzik Eğitimi

Resmi veya özel ortaöğretim kurumlarında verilen müzik eğitimi Milli Eğitim Bakanlığı müzik dersi öğretim programlarına göre gerçekleştirilmektedir. Güzel sanatlar lisesinin de dahil olduğu ortaöğretim kurumlarında uygulanmakta olan müzik dersi programında genel amaçlar öğrencilerin “İstiklal Marşı ve diğer milli marşların doğru ve etkili seslendirmesi, müzik alanındaki çalışma ve gelişmeleri takip etmesi, müziğe yönelik olumlu tutum sergileyerek özgüven yaratıcılıklarının geliştirilmesi, müzik etkinliklerine ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yönelmeleri, müziksel bilgi, istek ve becerilerini geliştirmeleri, müzik dili ve ilgili kavramları kullanmaları, müziksel okuma ve yazma becerisi kazanmaları, diğer sanat dallarıyla ilişki kurarak estetik duygularını geliştirmeleri, bilinçli birer müzik dinleyicisi olmaları, müzik dağarcığı oluşturmaları, ülkemizdeki müzik türlerini ve önemli sanatçıları tanımaları, evrensel bir müzik kültürüne sahip olmaları” olarak belirlenmiştir. Programda öğrencilere kazandırılması hedeflenen müzik alanına özel beceriler ise “deşifre, eleştirel düşünme, estetik algı, icra ve yorumlama, müziği iletişim dili olarak kullanma, katılımcı müziksel çalışma, makamsal ve tonal ayırt edicilik, müzik terminolojisini doğru ve yerinde kullanma, sahne ve performans, müzik teknolojilerini kullanma” olarak belirlenmiştir. Programda son olarak öğretim yapısına yer verilmiş ve “dinleme-söyleme, müziksel algı ve

bilgilenme, müziksel yaratıcılık ve müzik kültürü” olmak üzere dört öğrenme alanı belirlenmiştir (MEB, 2018a).

2. 3. Güzel Sanatlar Liselerinde Müzik Eğitimi

Cumhuriyet döneminde önemli gelişmelerin yaşandığı mesleki müzik eğitiminde en önemli gelişme ortaöğretim ve yükseköğretim düzeyindeki müzik eğitimi kurumlarının açılmasıdır. Üniversitelerin eğitim fakültelerinde güzel sanatlar eğitimi, güzel sanatlar fakülteleri bünyesinde müzik bilimleri bölümleri ve konservatuarlar bünyesinde kurulan müzik bölümleri güzel sanatlar eğitiminin temelini oluşturmuştur. Bu bölümlerde ana çalgı ve bireysel çalgı eğitimlerinin yanı sıra teorik düzeyde müzik eğitimleri, ses eğitimleri ile müzik öğretmeni yetiştirmeye yönelik müfredat programlarına yer verilmiştir (Karataş ve Şengül, 2018). Türkiye’de kurulan ilk güzel sanatlar lisesi ise ilk kez 1989 yılında dönemin milli eğitim bakanı tarafından kendi adıyla açılan Avni Akyol Güzel Sanatlar Lisesi’dir. İlk olarak Balta Limanı Behçet Kemal Çağlar Lisesi bünyesinde resim ve müzik bölümleri olarak açılan bu lise 1990 yılında Erenköy Kız Lisesi bahçesinde Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi olarak devam etmiştir (MEB, 2006).

Ülkemizde güzel sanatlar liselerinde müzik eğitimi Milli Eğitim Bakanlığı Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri Yönetmeliği kapsamında yürütülmektedir. Yönetmeliğin 6. maddesinde amaçlar, 9. maddesinde öğrenci seçimi ve 12. maddesinde ise alanlara yer verilmiştir. Altıncı maddeye göre güzel sanatlar lisesinin amaçları “öğrencilerin güzel sanatlar alanında temel bilgi ve beceri kazanmaya yönelik eğitim görmeleri, alanıyla ilgili yükseköğretim programlarına hazırlanmaları, alanına katkıda bulunarak başarıyla temsil etmeleri, takım ruhuyla hareket etmeleri, alanıyla ilgili araştırma ve uygulama yetkinliğine sahip olmaları, uluslararası faaliyetleri takip ederek bilgi ve kültürlerini geliştirmeleri, sanatçı duyarlılığını benimsemeleri” olarak belirlenmiştir. Yönetmeliğe göre güzel sanatlar liselerine iki aşamalı yetenek sınavı ile alınan öğrenciler resim, müzik ve spor alanındaki alt branşlarda eğitim görmektedir (Resmi Gazete [RG], 2009).

Ülkemizdeki resmi ve özel ortaöğretim kurumlarındaki eğitim-öğretim faaliyetleri Milli Eğitim Bakanlığınca yürütüldüğünden tüm resmi ve özel ortaöğretim kurumlarında iş ve işlemler Milli Eğitim Bakanlığı Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri Yönetmeliği kapsamında yürütülmektedir. Diğer yandan güzel sanatlar liselerinin yanı sıra yükseköğretim kurumları devlet konservatuarlarına bağlı müzik ve bale ilköğretim kurumları ve müzik ve sahne sanatları liseleri de müzik eğitimi vermektedir. “Yükseköğretim Kurumları Devlet Konservatuarları Müzik ve Bale İlköğretim Kurumları ile Müzik ve Sahne Sanatları Liseleri Yönetmeliği” kapsamında iş ve işlemlerin yürütüldüğü bu kurumlar yönetmeliğin beşinci maddesine göre üniversite rektörlüklerinin teklifi, Yükseköğretim Kurulu’nun kararı ve Milli Eğitim Bakanlığının izni ile açılmaktadır. Aynı maddeye göre bu okulların ana sanat ve sanat dalları, konservatuvar veya fakültenin teklifi ve üniversite senatosunun onayı ile açılabilmektedir. Yönetmeliğin altıncı maddesine göre bu okulların amacı

öğrencilerin müzik ve sahne sanatları alanında “ilgi ve yetenekleri doğrultusunda eğitim-öğretim görmesi, alanıyla ilgili üst öğretim programına hazırlanması, yorum ve uygulamalar yapabilen yaratıcı ve üretken bireyler olarak yetişmeleri, araştırmaya yönelerek ulusal ve uluslararası eserleri tanıyıp yorumlayabilmelerinin” sağlanmasıdır (Resmi Gazete, 2015). Milli Eğitim Bakanlığı Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri Yönetmeliği onuncu maddesine göre güzel sanatlar liseleri ile konservatuvarlara bağlı ortaöğretim okul veya kurumları arasında öğrenci geçişi (nakil) yapılabilmektedir (MEB, 2018a).

Güzel sanatlar liseleri ile konservatuvarlara bağlı ortaöğretim okul veya kurumlara ait yönetmelikler incelendiğinde temel amaçlar arasında “alanıyla ilgili yükseköğretim kurumuna yönelme” ifadesi dikkat çekmektedir. Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Lisans Özel Yetenek Sınav Yönergesi incelendiğinde yönetmeliklerdeki hedeflere uygun avantajlara yer verildiği görülmektedir. Yönergenin altıncı maddesinde açıklanan aranacak koşullarda “konservatuvar lise devresi veya lise ve dengi okul mezunu olma” koşulu aranırken lise ve dengi okul mezunları için “merkezi sınavda, sınav kılavuzunda belirtilen taban puanın alınması” koşulu getirilmiş ve aynı maddede “devlet konservatuvarları lise devresi mezunlarından lisans programlarına geçişte merkezi sınav puanı aranmayacağı” vurgusu yapılmıştır. Yönergenin dokuzuncu maddesinde yer verilen “iki aşamalı özel yetenek giriş sınavı” koşulu da güzel sanatlar liseleri ve konservatuvarlara bağlı ortaöğretim okul veya kurumlarından mezun olan öğrencilerin okullarında aldıkları eğitimin, diğer liselere göre avantaj sağlamasına yol açmaktadır. Güzel sanatlar liseleri ve konservatuvarlara bağlı ortaöğretim okul veya kurumlarından mezun olan öğrencilerin sahip olduğu diğer bir avantaj aynı maddenin “ikinci aşama sınavları konservatuvar 12. Sınıf müfredatında bulunan alan ve yardımcı alan dersleri içinden belirlenen derslerden oluşur” ifadesinde yer almaktadır. Yönergenin dokuzuncu maddesinin son fıkrasında ise devlet konservatuvarları lise mezunlarına ayrı bir avantaj tanınmış ve bu lise mezunlarının ikinci aşama sınavlarından muaf tutulacağı belirtilmiştir (Dokuz Eylül Üniversitesi Senatosu, 2018).

Müzik eğitiminin dünyada nasıl verildiğine ilişkin literatür incelendiğinde ülkelerin bünyesinde verilen müzik eğitimlerinin tüm müzik kurumlarında benzerlik gösterdiği görülmektedir. Güzel sanatlar liselerinin çalgı eğitim süreçlerinde her çalgı eğitiminin kapsamı diğer çalgılara göre farklılık göstermekle birlikte aynı çalgıya ait eğitimlerin ortak özellikler taşıdığı görülmektedir. Örneğin klavyeli çalgılar ile piyano, org, klavsen, gitar gibi çalılar anlaşılmaktadır. Üflemeli çalgılar flüt, obua, klarnet, fagot, korno, trompet, trombon, tuba gibi bakır ve tahta çalgılardan oluşmakta, vurmali çalgılar timpani, ksilofon, metalafon, marimba, zil gibi çalgılardan oluşmaktadır. Yaylı çalgılar grubunda ise keman, viyola, viyolonsel, kontrbas yer almaktadır. ABD’deki müzik okullarında caz müziğine özel bir önem gösterilmekte ve müzik eğitimi ortak programla yürütülmektedir. Farklı müzik kurumlarında ortak eğitim programlarına ek olarak ses kayıt ve mühendisliği bölümlerine de yer verilmiştir. Fransa’da konservatuvarlarda dans ve müzik eğitimi,

İngiltere’de caz müziği ve müzikal tiyatro ağırlık kazanmaktadır. Rusya’da bale, dans eğitimi ve halk çalgılarının ortak alanlar olduğu görülmektedir. Çin’de ise çalgı yapım ve onarımı ortak alanlar olarak belirlenmiş olup bazı konservatuvarlarda pop müzik programına da yer verilmektedir. Japonya’da caz müzik türlerinden olan kunitachi ortak alanı oluşturmaktadır (Çuhadar, 2016a).

2. 4. Meslek ve Meslek Seçimi

2. 4. 1. Meslek

Meslek kavramına ilişkin yapılan tanımlar incelendiğinde Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe sözlükte “Belli bir eğitim ile kazanılan, sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, kuralları belirlenmiş iş” ve “uğraş” tanımlarına yer verildiği görülmektedir (Türk Dil Kurumu [TDK], 2011). Tanımdan da anlaşılacağı üzere yapılan iş ve uğraşın öncelikle belirli bir eğitimle kazanılmış olması gerekir. Bu eğitim formal veya informal olabilmektedir. Ayrıca bir iş ve uğraşın meslek olarak tanımlanabilmesi için verilen eğitimin sistemli bilgi ve beceri kazandırması, yapılan iş karşılığında belirli bir kazancın elde edilerek yaşamın sürdürülmesine yardımcı olması gerekmektedir.

2. 4. 2. Meslek Seçimi

Meslek seçimi, bireyin yaşamında verdiği önemli kararlardan biridir. Meslek seçimine ilişkin kararlar bireysel verimliliği, duygusal iyi oluş, ekonomik ve sosyal statüsünün yanı sıra topluma katkısı bakımından da önem arz etmektedir. Toplumun ihtiyaçlarının çeşitlenmesi ve artması, teknolojiadaki gelişmeler, yeni üretim ve hizmet yöntemlerinin gelişmesiyle meslek çeşitleri ve meslek kolları da artmaktadır. Buna bağlı olarak bireyin tercih edebileceği meslek sayısı arttığı gibi meslek seçim kararında etkili olan faktörler de önem kazanmaktadır. Meslek seçiminde bireylerin doğru kararlar vermesi veya çocuk yaştaki bireylerin doğru yönlendirilmesinde etkili olan faktörlerin araştırılması da önem kazanmaktadır. Bununla birlikte farklılaşan meslek çeşitlerinin her birinde aynı faktörlerin etkili olduğunu söylemek de mümkün görünmemektedir (Şekir & Kaya, 2018).

Bireylerin meslek seçiminde ilgi ve yeteneklerini dikkate almaları veya ilgi ve yeteneklerine göre yönlendirilmeleri gerekse de toplumdaki statü, maddi beklentiler, toplumda rekabetçi yaşam tarzları nedeniyle her zaman mümkün olmamaktadır. Meslek tercihlerinde ilgi ve yeteneklerin dikkate alınmamasının önemli nedenlerinden biri de ülkelerdeki ekonomik özellikler ve koşullar, ekonomi politikalarıdır. Meslek seçiminde ilgi ve yeteneklerin öncelikle dikkate alınarak bilim ve teknolojiadaki gelişmelerin takip edilmesi, becerilerin bu yönde geliştirilerek meslek tercihlerinin yönlendirilmesi gerekmektedir. Bireylerin meslek tercihi veya aileleri tarafından yönlendirilmelerinde etkili olan faktörlerin her geçen gün değiştiği de söylenebilir. Örneğin geçmişte çocukların veya ailelerin hayalindeki doktor, hemşire, mühendis gibi mesleklerin yerini günümüzde

bu mesleklerin alt kollarına veya gelişen teknoloji nedeniyle ortaya çıkan yeni mesleklerin aldığı görülmektedir. Değişen koşullar yalnızca mesleklerin çeşitlenmesine değil meslek grubu kavramının da ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Yeni meslek grupları kapsamında çeşitlenen mesleklerin bir kısmının makineler tarafından yerine getirilmesi eski mesleklerin bir kısmının yok olmasına yol açmaktadır. Günümüzde yaygınlaşan meslek gruplarının sağlık, eğitim ve bilişim odaklı olduğu, bu nedenle bireylerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda meslek tercihlerinde yeterli bilgilendirmenin yapılması gerektiği ifade edilmektedir (Işıl & Erol, 2020).

Bireyin ilgi ve istekleri doğrultusunda mesleğini belirlemesi, kararını vermesi ve bu mesleğin gereklerini yerine getirebilecek yetkinliğe ulaşması süreci olarak tanımlanan meslek seçiminde ülkelerin eğitim sistemleri önemli bir etkiye sahiptir. Her ülkede eğitim sistemi genel olarak bireylerin yirmili yaşlarından önce meslek tercihinin yapmasını sağlamaya odaklanmaktadır. Bireyler genel olarak yirmili yaşlarından sonra seçtikleri mesleği uygulama durumunda kalmaktadır. Dolayısıyla ortaöğretim çağında bireyin meslek seçimi hayatının önemli aşamalarından birini oluşturmaktadır. Meslek seçiminde sağlıklı kararlar verilebilmesi için bu yaş grubunda ailenin yönlendirmesinin önemli etkisi bulunduğu varsayılmaktadır. Bununla birlikte bireylerin meslek tercihinde karar verme döneminde içinde bulundukları gelişimsel özellikler dikkate alındığında kendisini ve çevresini tanıdıkça daha doğru kararlar verme eğiliminde olacağı düşünülmektedir. Sahip olduğu yetenekleri yaparak ve yaşayarak deneyimleyen ortaöğretim çağındaki ergen bireyler çevredeki koşulları da gözlemlemekte ve kendisi için en doğru mesleği tercih etmede doğru kararlar verebilmektedir (Soysal & Arıcıoğulları, 2021).

Meslek seçimi üzerinde hangi faktörlerin etkili olduğunu belirlemek amacıyla yapılan çalışmalarda etkili olduğu düşünülen çok sayıda faktör incelenmiş olup bunlar arasında en etkili olanların bireysel faktörler olduğu tespit edilmiştir. Bireyin kişilik özellikleri, ilgi ve yetenekleri, meslek için eğitim gördüğü eğitim kurumundan mezun olduktan sonra iş bulma olanakları, mesleğe verilen değer gibi bireysel özelliklerin aile, ailenin beklentileri, arkadaş çevresi gibi diğer faktörlere göre daha etkili olduğu görülmektedir. Literatür incelendiğinde meslek seçiminde etkili olan faktörlerin mikro, meso, eko ve makro sistemler şeklinde gruplandığı da görülmektedir. Mikro sistem içinde bireyin kendisiyle ilgili faktörler, meso sistem içinde aile, akran grupları ve sınıf arkadaşları, eko sistem içinde aile dostları, akraba ve komşular, makro sistem içinde ise ideolojik ve sosyal gruplar yer almaktadır. Söz konusu sistemlerin iç içe geçmiş halkalar şeklinde olduğu ve birbirlerinden bağımsız olmadığı ifade edilmektedir. Meslek seçimine ilişkin faktörlere yönelik olarak kuramsal yaklaşımlar da görülmektedir. Kuramsal yaklaşımlar meslek seçiminde genel olarak ilgi, yetenek, kişilik özellikleri ve değer yargıları gibi bireysel özelliklere yoğunlaşmakta, bununla birlikte çevresel faktörlerin de etkili olduğu görüşlerini savunmaktadır. Kuramsal yaklaşımlara göre bireyin meslek tercihinin etkileyen çevresel faktörlerin başında aile, arkadaşlar, öğretmenler, yazılı ve görsel medya ile sosyal medya gelmektedir (Atli & Gür, 2019).

2. 4. 3. Meslek Seçiminde Etkili Olan Faktörler

Gelecekteki kariyerlerini etkileyeceğinden her öğrenci için meslek oldukça zor bir karar olabilmektedir. Bazı öğrenciler tam olarak hangi eğitimi alması gerektiği konusunda bilgi sahibi olabilirken çoğunlukla bu karar için en uygun eğitimin ne olduğu bilgisine sahip değildir. Kariyer, bir kişinin yaşamı boyunca gerçekleştirdiği faaliyetlerin toplamı şeklinde tanımlanabilir. Bireylerin mesleki kariyeri aynı zamanda onu kişisel olarak da tanımlayan bir özelliğe sahiptir. Uygun bir kariyer seçmek her birey için çok önemlidir çünkü bu onların geleceğini belirlemeye yardımcı olur. Bununla birlikte, sanayi devrimini takip eden bilgi teknolojilerinin gelişmesi sonrasında ortaya çıkan iş rekabeti kariyer seçiminin karmaşık bir bilim olarak ele alınması gerekliliğini doğurmuştur. Öğrencilerin gelişen sosyo-ekonomik koşullarla başa çıkmasına yardımcı olacak kariyer seçimlerini belirlemek amacıyla kapsamlı bir kariyer araştırması ve kariyer planlaması yapmaları gerekmektedir. Meslek seçimi ve mesleki kariyer yolculuğunda, öğrencilerin kariyer seçimlerini çeşitli faktörlere dayanarak belirlediklerine inanılmaktadır (Bodhe-Surally & Kisto, 2018). Kerka'ya (2000) göre, öğrenci kariyer seçimi bilginin mevcudiyeti, kültürel kimlik, finans, küreselleşme, ilgi alanları, kişilik, rol modeli, benlik kavramı, sosyal destek ve sosyalleşmeden etkilenmektedir. Bandura ve arkadaşlarına göre (2001) bireyin meslek seçimi eğitim kazanımlarından, içinde yaşadıkları bağlamdan, kişisel yeteneklerinden ve sosyal temaslarından etkilenmektedir. Perrone ve arkadaşlarına göre (2001), rol modeli desteği ve ilişki kalitesi öğrencilerin kariyer seçimine katkıda bulunmaktadır. Hewitt (2010), bireysel kariyer seçiminin eğitim seçimlerinden, gelirlerinden etkilendiğini, bazılarının ebeveyn kariyerlerini takip ettiğini, diğerlerinin ise elde edilen gelirden bağımsız olarak tutkularını takip etmeyi tercih ettiğini, bazılarının ise dışsal veya içsel faktörleri göz önünde bulundurduğunu öne sürmektedir (Bodhe-Surally & Kisto, 2018).

Gelişim kuramlarına (Roe, Super, Holland) göre bireyin meslek tercihinde en önemli faktör bireysel özellikler olup bu özellikler arasında çocukluk dönemindeki ilgisi ve ihtiyaçlarının karşılanma durumu önem kazanmaktadır. Çocukluk döneminde birey ve çevre etkileşimi ile oluşan benlik, bireyin meslek tercihinin de etkilemektedir. Bireyin kişilik özellikleri de meslek tercihi ile ilişkili olup herhangi bir meslek grubu içinde yer alan mesleklerin benzer kişilik özelliklerini yansıttığı kabul edilmektedir. Meslek tercihinde etkili olan diğer bireysel özelliklerin cinsiyet, yaş, psikolojik ihtiyaçlar, motivasyon, eğitim, baskın zeka alanı olduğu öne sürülmektedir. Bireysel özelliklerin yanı sıra meslek tercihinde çevresel ve toplumsal faktörlerin de etkili olduğu varsayılmaktadır. Meslek tercihinde etkili olan çevresel faktörlerin ise aile, ailenin sosyo-ekonomik düzeyi, mesleğin kazandıracağı sosyal statü, mesleğe ilişkin yenilikler, mesleğe ilişkin küresel düzeydeki değişimler ve mesleğin icra edileceği iş olanakları olduğu söylenebilir. Bireysel ve çevresel faktörlerden hangisinin daha etkili olduğuna ilişkin literatür incelendiğinde ise bireysel faktörlerin daha baskın olduğu görülmektedir (Gülen & Dönmez, 2021).

Bireyin yaşı boyunca etkiye sahip olan mesleğin seçiminde bireylerin kişilik, bilgi, yetenek ve motivasyonları en önemli faktörler arasında gösterilmektedir. Meslek seçiminde birey kendisi için bir hayat tarzı seçtiği gibi toplum içinde bir statü kazanmaktadır. Beslenme ve uyku alışkanlıklarından sosyal ilişkilerine kadar her alanda etkiye sahip olan meslek seçiminde bireyin ilgi ve yetenekleri dikkate alınmadığında birey beklentileri karşılanmadığından mutsuzluğa sürüklenecek, mesleğin gerekleri yerine getirilemeyecek, mesleğin icrasından ortaya çıkacak olan toplumsal fayda olumsuz yönde etkilenecektir. Meslek seçiminin öneminin anlaşılması bu konuda çeşitli teorilerin geliştirilmesine yol açmıştır. Bu kuramlardan en önemlisi Holland (1959) tarafından geliştirilen, daha sonra defalarca revize edilen ve son şeklini alan tipoloji kuramıdır. Tipoloji kuramı bireylerin meslek seçiminde etkili olan kişilik özellikleri “gerçekçi, araştırmacı, sosyal, gelenekçi, girişimci, sanatçı” olmak üzere altı grupta toplanmıştır. Gerçekçi kişilik tipi “makine, teçhizat, teknik ve tamirat” gibi meslekleri tercih eden ve sosyal ilişkilerden zevk almayan ve güç ve statüye önem veren bireyleri ifade etmektedir. Araştırmacı kişilik tipi “bilimsel araştırmayı seven, meraklı, matematik yeteneği gelişmiş” bilim adamlarını temsil etmektedir. Bu kişilik tipi de sosyal ilişkilerden hoşlanmayan, eleştirel, dikkatli ve soyut düşünebilen bireylerdir. Sosyal kişilik tipi ise sosyal ilişkilerden keyif alan, arkadaş canlısı, sorun çözmede sosyal becerilerini kullanan, dernek ve vakıf kurucuları, öğretmenlik ve danışmanlık mesleklerini tercih etmektedir. Gelenekçi kişilik tipindeki bireyler büro mesleklerini üstlenen, kayıt ve dosya tutma görevlerini tercih eden, verilen emirleri düzenli ve planlı bir şekilde yerine getiren bireyleri temsil etmektedir. Girişimci kişilik tipi “dışa dönük” özelliklere sahip, yöneticilik, liderlik ve iletişim becerileri gelişmiş, konuşmayı seven bireyleri temsil etmekte olup daha çok ticaretle ilgili meslekleri tercih etmektedirler. Sanatçı kişilik tipindeki bireyler ise diğerleri gibi anlaşılması çok kolay olmayan, düzenli ve rutin işlerden kaçınan, tiyatro, sinema, müzik ve edebiyat ve sanat gibi dallarla ilgilenen bireyleri temsil etmektedir (Demirgil & Erdem, 2019).

2. 4. 3. 1. Aile Faktörü

Meslek tercihinin genel olarak ergenlik döneminde şekillendiği ve bu dönemdeki gelişimsel özelliklerin de aile ve okul ortamından etkilendiği düşünüldüğünde meslek tercihinde en önemli faktörlerden birisinin aile olduğu varsayılmaktadır. Ailenin meslek tercihindeki etkisinin daha çok çocuğun ilgi ve yeteneklerinin desteklenmesi yönünde olduğu kabul edilse de ailenin doğrudan yönlendirmeleri de meslek tercihinde etkili olabilmektedir. Bununla birlikte gelişmiş toplumlarda meslek tercihleri üzerinde ailenin etkisinin çok fazla olmadığı da bilinmektedir. Bireyin meslek tercihinin şekillendiği ergenlik döneminde ailenin destekleyici tutum ve davranışlar sergilemesi veya tam tersi yönde otoriter tutum ve davranışları meslek tercihinin ilişkin kararları etkilemesinin yanı sıra mesleki gelişim süreci üzerinde de etkili olabilmektedir. Ergen bireylerin en önemli sosyal destek kaynağı olan ailenin kariyer gelişim sürecinde önemli rol oynaması beklenmektedir. Nitekim yapılan

araştırmalar (Dülger, 2009; Nota vd., 2007; Öztemel, 2013) meslek tercihinde ailenin etkisini inceleyen araştırmalarda aileden algıladığı sosyal destek düzeyi yüksek olmasının meslek tercihi sürecini olumlu yönde etkilediğini ortaya koymaktadır (Şeker ve Kaya, 2018).

Meslek tercihinde bireysel özelliklerin önemine vurgu yapılan çalışmalar olduğu gibi çevresel faktörlerin de önemli bir etkiye sahip olduğu da ifade edilmektedir. Özellikle ailelerin çocuklarını özdeşlik kurabilecekleri modeller olarak görüyor olması ailenin meslek tercihindeki etkisini artırmaktadır. Bu özellikteki ailelerde çocuk ve gençlerin aile ve çevre beklentileri karşısında bireysel ilgi ve yeteneklerini göz ardı ettikleri veya bu özelliklerini keşfetmek için çaba gösteremedikleri görülmektedir. Çocukları için en iyi tercihi kendilerinin yapabileceğini düşünen aileler, seçtikleri mesleğin çocuğu için en iyisi olduğunu düşünmekte, bu düşüncüyü çocuğa dikte etmekte ve çocukların mesleki gelişim sürecinde karar vermelerini sağlayacak becerilerinin gelişmesine engel olmaktadır. Ailelerin meslek tercihinde etkili olmalarının diğer bir nedeni de seçilen mesleğin maddi getirisi ve mesleğe ilişkin iş güvencesini gözetmeleridir (Atı & Gür, 2019).

Soysal ve Arıcıoğulları (2021) meslek seçiminde etkili olan faktörleri inceledikleri çalışmalarında ailenin sosyo-ekonomik durumu, ailenin beklentisi ve kendisi hakkındaki düşüncelerinin, arkadaşları ve çevresinin, aldığı notların meslek seçiminde etkili olmadığı, buna karşın kendi isteğinin meslek seçiminde etkili olduğu bulgularını elde etmişlerdir. Çalışmada meslek seçiminde etkili olduğu düşünülen faktörlerin öğrencilerin cinsiyeti, yaş grupları ve sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermediği bulgularına ulaşılmıştır. Turan (2018) tarafından resmi ve özel liselerdeki öğrenciler ile gerçekleştirilen nitel çalışmada ise meslek tercihinde en etkili faktörün aile olduğu, ailenin ardından kendi tercihi ve yakın çevresinin etkisinin meslek tercihinde etkili olduğu bulguları elde edilmiştir.

2. 4. 3. 2. Diğer Çevresel ve Toplumsal Faktörler

Meslek tercihinde aile dışında etkili olan faktörlerden bir diğeri de bireyin yaşadığı çevredeki koşullar ve rol model olan kişilerdir. Çevredeki yakın kişiler akran grupları, arkadaşlar, öğretmenler, kişisel kahramanlar ile son dönemde sosyal medyada fenomenleri meslek tercihinde etkili olabilmektedir. Ergenlerin yaşamlarının önemli bir kısmı aile dışında okulda olduğundan en önemli rol modelin öğretmen olduğu düşünülse de yapılan araştırmalar bu varsayımın çok da geçerli olmadığını göstermektedir (Özyürek & Atıcı, 2016).

Meslek tercihinde etkili olduğu düşünülen çevresel faktörlerden bir diğeri de arkadaş çevresidir. Ergenlik döneminde çocukların arkadaşlarıyla etkileşimi, meslek tercihinin ilişkili kararlar daha dahil olmak üzere karar verme süreçleri üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir. Nitekim yapılan araştırmalar ergenlerin bir kısmının meslek ve kariyer hedeflerinde arkadaşlarının meslek tercihlerinden etkilendiğini göstermektedir (Kiuru vd., 2012; Mercimekçi, 2003; Turan, 2018; Vurucu, 2010).

Meslek tercihinde yazılı ve görsel medya ile sosyal medyanın da etkili olduğu ifade edilmektedir. Televizyon dizileri, dizilerdeki kahramanların veya kötü karakterlerin meslekleri veya yazılı veya görsel basında izlenmiş olan haberler ergenlerin meslek tercihinde etkili olabilmektedir. Geçmişte oldukça etkili olan televizyonun yerini günümüzde sosyal medya platformları almıştır. Bu platformlarda takip edilen televizyon ve sinema kahramanlarının çevrimiçi ortamlarda günlük yaşamlarına ilişkin paylaşımları, yaşantıları, yönlendirmeleri ergenlerin meslek tercihinde etkili olabilmektedir. Günümüzde sosyal medyanın yaygınlaşması ile sosyal medya fenomenlerinin ve sosyal medyada dahil olunan grupların da meslek tercihleri üzerinde etkili olduğu ifade edilmektedir. Literatürde yakın zamanda yer alan çalışmalarda sosyal medyada geçirilen süre ve sosyal medya tutumu ile meslek seçiminde akılcı olmayan inançlar arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki olduğu yönündedir (Hoffner vd., 2006; Karaca, 2018; Korkut Owen vd., 2012; Kutluca, 2020).

2. 5. İlgili Araştırmalar

2. 5. 1. Türkiye’de Yapılan Araştırmalar

Özyoğurtçu (2007) güzel sanatlar lisesi müzik bölümü öğrencilerinin okulu ve bölümü seçmelerinde ailenin ve sosyal çevrenin etkilerini incelediği çalışmasında öğrencileri müzik bölümüne yönlendiren en önemli faktörün kendi isteği olduğu (%72), ardından aile (%10), müzik öğretmeni (%8), yakın çevre (%6) ve diğer faktörler olduğu bulgularını elde etmiştir. Çalışmada ayrıca öğrencilerin %52’sinin ailesinin müzikle tamamen, %12’sinin kısmen ilgili olduğu, öğrencilerin %30’unun anne eğitiminin üniversite düzeyinde, %38’inin baba eğitiminin üniversite düzeyinde olduğu bulguları elde edilmiştir.

Önal (2012) müzik bölümünde okuyan öğrencilerin meslek tercihinde ailenin rolünü incelediği çalışmasında öğrencilerin %75’inin kendi tercihi olduğu, %10’unun öğretmenlerinin yönlendirmesiyle bölümü tercih ettikleri, %15’inin boşta kalmamak için bölümü tercih ettikleri bulgularını elde etmişlerdir. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre aile ve okulun müzik bölümü tercihinde sistemli bir yönlendirmede bulunamadıkları sonuçları elde edilmiştir.

Özalp ve Özdemir (2018) müzik bölümü öğrencileri ile gerçekleştirdikleri çalışmalarında öğrencilerin %95,1’inin kendi isteğiyle bölümü tercih ettiği, ailesinin isteğiyle tercih edenlerin oranının ise yalnızca %4,6 düzeyinde olduğu bulgularını elde etmişlerdir.

Atli ve Gür (2019) lise öğrencilerinin meslek tercihleri ve bu tercihlerine etki eden faktörleri inceledikleri çalışmalarında en önemli faktörün kendi isteği olduğu, ardından anne-baba ve okuldaki öğretmenlerin meslek seçiminde etkili olduğu bulgularını elde etmişlerdir.

Sankır ve Sankır (2019) güzel sanatlar lisesi ve branş tercihinde etkili olan nedenleri inceledikleri çalışmalarında bölüm tercihinde en önemli faktörlerin sırasıyla kişisel ilgi, yetenekli olduğu inancı, iyi bir sanatçı olmaya yönelik inanç, öğretmen tavsiyesi ve ailenin yönlendirmesi

olduğu bulgularını elde etmişlerdir. Bölüm tercihinde etkili olan diğer faktörlerin üniversiteye giriş avantajı, iş bulma kolaylığı, iyi bir gelir bekletiş, ünlü bir bölüm olması, arkadaş tavsiyesi, bölümün popülaritesi ve maliyet faktörü olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada güzel sanatlar lisesi tercihinin ilişkin faktörler ayrıca incelenmiş olup en önemli faktörler okulun lokasyonu, eğitim kalitesi, giriş şartları, akademik ünü ve okuldan mezun tanıdıklarının olması gösterilmiştir.

Bozarslan (2020) güzel sanatlar lisesi öğrencilerinin müzikal yaşantı ve motivasyonlarını incelediği çalışmada öğrencilerin %67,4'ünün ailesinin müzik eğitimi almalarını tamamen desteklediği, %20,8'inin ailesinin oldukça destekledikleri bulgularını elde etmiştir.

Güneş (2021) güzel sanatlar lisesi müzik bölümü öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmada bölüm seçiminde en etkili faktörün (%43,4) ortaokuldaki müzik öğretmeni olduğu, ardından kendi tercihi (%30) olduğu bulgularını elde etmiştir. Aynı çalışmada öğrencilerin %23,2'sinin ise müzik bölümü tercihinde ailenin etkili olduğu sonuçları elde edilmiştir. Öğrencilerin bölüm tercihinde arkadaşlarının etkisinin yalnızca %1 düzeyinde olduğu, tercih üzerinde etkili olan diğer faktörlerin ise %1,6 düzeyinde olduğu sonuçları elde edilmiştir.

2. 5. 2. Yabancı Çalışmalar

Curtis (2012) müzik bölümü öğrencilerinin bölüm tercihinde etkili olan faktörleri incelediği çalışmada faktörleri akademik, kurumsal, finansal ve kişisel/sosyal olmak üzere dört başlık altında değerlendirmiştir. Anket ve röportajların birlikte kullanıldığı çalışmada cinsiyet ve not ortalamasının bölüm tercihinde etkili olmadığı, en önemli faktörün ailenin ekonomik durumu olduğu, ardından okula ilişkin kalite algısı, akademik beklentiler ve kişisel/sosyal özellikler bölüm seçiminde önemli faktörler olduğu tespit edilmiştir.

Stewart ve arkadaşları (2014) müzik bölümü tercihinde etkili olan motivasyon faktörlerini inceledikleri çalışmalarında kişisel ilgi, kişisel zevk, müzik bilgisinin gelişimi, müzikal performans deneyimine katılarak başarı elde etme ihtiyacının en önemli faktörler arasında olduğu bulgularını elde etmişlerdir.

Hamilton (2016) güzel sanatlar lisesi müzik bölümü öğrencilerinin bölüm tercihinde etkili olan faktörleri incelediği çalışmada bölüm tercih nedenlerini kişiler, deneyim, kişisel nedenler ve kariyer tercihleri başlıkları altında incelemiştir. Müzik bölümü tercihinde en önemli kişiler rol model (%89,3), müzik öğretmeni (%65,3), ebeveynler (%57,1) ve akranlar (%35,7) olarak tespit edilmiştir. Tercih nedeni olarak gösterilen deneyim faktöründe ise katılma isteği (%100), seçmelerdeki başarı (%85,7), topluluğun büyüklüğü (%82,1), ayrıcalık (%78,6) olarak tespit edilmiştir. Müzik bölümü seçiminde etkili olan kişisel nedenler müzik tutkusunu paylaşma isteği (%97,4) ve müzik eğitiminin kendisi için en iyisi olduğunu düşünme (%85,7) olarak tespit edilmiştir. Öğrencilerin müzik bölümü tercihinde etkili olan kariyer faktörleri rol model olma isteği (%100) ve öğretmen olma isteği (%82,1) olarak tespit edilmiştir.

Abramauskiene ve Kirliauskiene (2018) müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretmenliği mesleğine ilişkin görüşlerini inceledikleri çalışmalarında müzik bölümünün tercih edilmesinde en önemli faktörlerin müzikte uzmanlaşma, müzikal aktiviteye girme ve müzik eğitiminde daha iyi bir mesleki bilgi edinme arzusu olduğu bulgularını elde etmişlerdir. Çalışmada ayrıca müzikte yetenek ve becerilere sahip olmaları, müziği paylaşma ve öğretme isteği, akademik kariyer isteği, kendini geliştirme ve başkalarıyla iletişim kurma isteklerinin de müzik bölümü ve mesleğini tercih etmede etkili olduğu bulguları elde edilmiştir. Çalışmada bölüm tercihinde etkili olan dışsal faktörler arasında en önemlileri ise arkadaş etkisi (%77,4), başvurdukları okulun en iyi eğitimi veriyor olması (%68,7), okul hakkında geleneksel ve sosyal medyada yapılan tanıtımlar (%53,9), aile etkisi (%52,2) ve öğretmen etkisi (%47,8) gösterilmiştir.

O'Sullivan (2019) ortaokul öğrencilerinin müzik bölümlerini, müzik kurslarını ve sertifikalı müzik eğitimlerini tercih nedenlerini incelediği çalışmasında tercihlerde dışsal ve içsel faktörlerin etkili olduğu bulgularını elde etmiştir. Tercihler üzerinde etkili olan dışsal faktörler okul destekleri, ebeveyn etkisi, öğretmen etkisi ve kariyer rehberliği sağlanması olarak tespit edilmiştir. İçsel faktörler arasında yetenek, konuya olan tutku, konuyla ilgili cinsiyet sorunları ve gelecekteki kariyer seçeneklerinin yer aldığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Rickels, Hoffman ve Fredrickson (2019) müzik öğretmenliği mesleği seçiminde etkili olan faktörleri inceledikleri çalışmalarında müzik, diğer müzik ve müzik dışı olmak üzere üç meslek adayı grupla karşılaştırmalı analizler gerçekleştirmişlerdir. Çalışmada elde edilen bulgulara göre her ne kadar meslek seçimi çok boyutlu olsa da müzik bölümlerinin tercihinde en önemli faktörlerin müzik öğretmenleri, önceki çalışmalarda keşfedilen müzik öğretimi deneyimleri ve müzik öğretimini sürdürme isteği olduğu tespit edilmiştir.

Sheriff ve Chang (2022) müzik bölümü tercihinde etkili olan faktörleri inceledikleri çalışmalarında kurumsal, akademik, finansal ve kişisel/sosyal faktörler olarak gruplayarak incelemişlerdir. Çalışmada müzik bölümü tercihinde en etkili faktörlerin okulun verdiği müzik eğitimi kalitesi, okulun itibarı, kabul koşulları ve sunduğu imkanlar olduğu bulgularını elde etmişlerdir. Çalışmada ayrıca aile, arkadaş, sosyal çevre, okulun evine uzaklığının tercihleri üzerinde anlamlı etkiye sahip olmadığı bulgularına ulaşılmıştır.

3. YÖNTEM

3. 1. Araştırma Modeli

Araştırma nicel araştırma deseninde olup tarama modeli kapsamında yürütülmüştür. Çalışmada betimsel ve ilişkisel araştırmalar yaklaşımı benimsenmiştir. Tarama modeli kapsamında araştırmada veri toplamaya yönelik kullanılan ölçekten elde edilen müzik bölümü tercihinde etkili olan faktörlere ait veriler betimsel istatistikler halinde sunulmuş, ilişkisel inceleme evresinde öğrencilerin demografik özellikleri ile karşılaştırılmıştır. Nicel bir araştırma yöntemi, survey tekniklerini kapsamakta, yapılandırılmış görüşme tekniği, anket çalışmalarını kapsamakta, deney teknikler, sistematik gözlemleri, içerik analizlerini ve istatistiksel teknikleri kapsamaktadır (Türnüklü, 2001). İlişkisel araştırmaların alt başlığı ilişkisel araştırmalar birden fazla değişkenin aralarındaki ilişkinin bu değişkenlerin olduğu gibi analiz edildiği ve betimlenerek incelendiği araştırma çeşididir (Büyüköztürk vd., 2018).

3. 2. Araştırma Grubu

Araştırma için tercih edilen evrenini Karadeniz bölgesindeki güzel sanatlar lisesi müzik eğitimi bölümlerinin 9. sınıflarında öğrenim gören öğrencileri olup araştırma örneklemini Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Karabük, Sinop illerindeki güzel sanatlar lisesi müzik eğitimi bölümlerinin 9. sınıflarında öğrenim gören 55 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada, ortaokuldan mezun olup bu bölümü yeni kazanmış olan öğrencilerin düşünce, istek ve tercih nedenlerinin değişime uğramamış, daha hatırlanabilir olması sebebi ile 9. sınıflar tercih edilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Demografik Değişken	Gruplar	n	%
Cinsiyet	Kız	33	60,0
	Erkek	22	40,0
Anne öğrenim durumu	İlköğretim	14	25,5
	Lise	21	38,2
	Üniversite	20	36,4
Baba öğrenim durumu	İlköğretim	15	27,3
	Lise	22	40,0
	Üniversite	18	32,7
Anne mesleği	İşçi	10	18,2
	Memur	13	23,6
	Serbest meslek	12	21,8
	Ev hanımı	20	36,4

Tablo 1'in devamı

Demografik Değişken	Gruplar	n	%
Baba mesleği	İşçi	14	25,5
	Memur	10	18,2
	Serbest meslek	24	43,6
	Emekli	7	12,7
Ailenin aylık geliri	2800TL ve altı	9	16,4
	2800-4250TL	14	25,5
	4250TL ve üstü	32	58,2
Kendisine ait oda	Var	44	80,0
	Yok	11	20,0
Ailenin sahip olduğu maddi varlıklar (ev, otomobil, arsa, dükkan vb.)	Hiçbiri	5	9,1
	Yalnızca ev	13	23,6
	Ev ve araba	14	25,5
	Ev, araba vd.	23	41,8
Kardeş sayısı	Yok	9	16,4
	1 kardeş	26	47,3
	2 kardeş	12	21,8
	3 ve üstü	8	14,5
Evdeki kişi sayısı	4 kişi	16	29,1
	5 kişi	25	45,5
	6 ve üzeri	14	25,5
Ortaöğretime giriş sınavlarına hazırlık için dersane/kursa gitme	Evet	29	52,7
	Hayır	26	47,3
Üniversiteye gitme isteği	Evet	49	89,1
	Kararsız	6	10,9
Eğitim-öğretim masrafları için burs veya yardım alma	Evet	6	10,9
	Hayır	49	89,1
Okulun bulunduğu il	Trabzon	17	30,9
	Ordu	11	20,0
	Giresun	6	10,9
	Rize	7	12,7
	Karabük	9	16,4
	Sinop	5	9,1

Araştırmaya katılan 55 güzel sanatlar lisesi 9. sınıf öğrencisinin %60'ı kız, %40'ı erkektir. Öğrencilerin %25,5'inin annesi, %38,2'sinin lise, %36,4'ünün annesi üniversite mezunudur. Öğrencilerin %27,3'ünün babası ilköğretim, %40'ının lise, %32,7'sinin babası üniversite mezunudur. Öğrencilerin %18,2'sinin annesi işçi, %23,6'sının memur, %21,8'inin serbest meslek sahibi, %36,4'ünün annesi ev hanımıdır. Öğrencilerin %25,5'inin babası işçi, %18,2'sinin memur, %43,6'sının serbest meslek sahibi, %12,7'sinin babası emeklidir. Öğrencilerin %16,4'ünün ailesinin geliri 2800TL ve altı, %25,5'inin 2800-4250TL, %58,2'sinin 4250TL ve üstüdür. Öğrencilerin %80'inin kendisine ait odası bulunmaktadır. Öğrencilerin %9,1'inin ailesi ev, araba, arsa, dükkan

vb. sahibi değildir, %23,6'sının ailesi yalnızca ev sahibi, %25,5'inin ailesi ev ve araba sahibi, %41,8'inin ailesi ev, araba ve diğerlerinden (arsa, dükkan, yazlık vb.) en az birine sahiptir. Öğrencilerin %16,4'ünün kardeşi yok, %47,3'ünün 1 kardeşi, %21,8'inin 2 kardeşi, %14,5'inin üç ve üzeri kardeşi vardır. Öğrencilerin %29,1'inin evinde 4 kişi, %45,5'inin 5 kişi, %25,5'inin evinde 6 ve daha fazla kişi yaşamaktadır. Öğrencilerin %52,7'si ortaöğretime hazırlık için dersane/kursa gitmiş, %89,1'i üniversiteye gitme konusunda istekli, %10,9'u eğitim-öğretim masrafları için burs veya yardım almaktadır. Öğrencilerin %30,9'u Trabzon ilindeki okullarda, %20'si Ordu, %10,9'u Giresun, %12,7'si Rize, %16,4'ü Karabük, %9,1'i Sinop ilindeki okullarda öğrenim görmektedir.

3. 3. Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak iki bölümden oluşan anket formu kullanılmıştır. Veri toplama aracının birinci bölümünde araştırmacı tarafından oluşturulan ve öğrencilerin cinsiyet, anne ve baba öğrenim durumu, anne ve baba mesleği, ailenin aylık geliri, kendisine ait bir çalışma odası, ailenin sahip olduğu menkul ve gayrimenkuller, kardeş sayısı, ailede yaşayan kişi sayısı, ortaöğretime giriş sınavlarına hazırlık için dersane/kursa gitme durumu, liseden sonra üniversiteye gitme isteği, eğitim-öğretim masrafları için burs/yardım alma durumu bilgilerinden oluşan demografik bilgi formu yer almaktadır.

Veri toplama aracının ikinci bölümünde Cengiz (2006) tarafından geliştirilen “Okul Tercih Nedenleri Formu” yer almaktadır. Okul tercihinde etkili olan bireysel ve okul ait olmak üzere iki boyuttan oluşan formda beşli likert tipinde (1: hiç etkili olmadı, 5: tamamen etkili oldu) 31 madde yer almaktadır. Bu çalışmada formun Cronbach Alpha katsayısı 0,91; alt boyutların Cronbach Alpha katsayıları 0,79 ve 0,89 olarak tespit edilmiştir.

3. 4. Verilerin Analizi

Bu çalışmada verilerin analizinde SPSS 21.0 istatistik programından yararlanılmıştır. Ölçeklerin, alt ölçek ve madde puanlarına ait ortalama, standart sapma, çarpıklık ve basıklık değerleri betimsel istatistik tablosunda gösterilmiştir. Ölçek puanlarının normallik sınavında çarpıklık katsayısı (skewness) ve basıklık (kurtosis) katsayıları kullanılmıştır. Sürekli bir değişkenden elde edilen puanların normal dağılım özelliğinde kullanılan çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) katsayılarının ± 1 sınırları içinde kalması puanların normal dağılımdan önemli bir sapma göstermediği şeklinde yorumlanabilir. Normal dağılım göstermeyen puanlar için non-parametrik testler uygulanabilir (Büyükoztürk, 2011). Okul tercihinde etkili olan faktörlere ait puanların normal dağılım gösterdiği tespit edildiğinden cinsiyet, kendisine ait oda, ortaöğretime giriş sınavlarına hazırlık için dersane/kursa gitmiş olma durumu, üniversiteye gitme isteği, eğitim-öğretim masrafları için burs veya yardım alma durumu değişkenlerine göre karşılaştırılmasında bağımsız iki örneklem

t testinden; anne ve baba öğrenim durumu, anne ve baba mesleği, ailenin aylık geliri, ailenin sahip olduğu maddi varlıklar, kardeş sayısı, evdeki kişi sayısı, okulun bulunduğu il değişkenlerine göre karşılaştırılmasında ANOVA testinden yararlanılmıştır. ANOVA testinde anlamlı farklılık görüldüğünde farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla ikili karşılaştırmalarda LSD post hoc testinden yararlanılmıştır. Analizlerde anlamlılık düzeyi (p) 0,05 olarak kabul edilmiştir.

4. BULGULAR

4. 1. Bölüm Tercihinde Rol Oynayan Faktörlere İlişkin Bulgular

Tablo 2’de araştırmaya katılan öğrencilerin güzel sanatlar lisesi müzik bölümü tercihinde rol oynayan faktörlere ait betimsel istatistiklere yer verilmiştir.

Tablo 2. Müzik Bölümü Tercihinde Rol Oynayan Faktörlere Ait Betimsel İstatistikler

Madde ve Faktör	$\bar{X}$	SS	Ç.	B.
Bireysel Faktörler	2,81	0,72	0,51	-0,44
1. Kendi istek ve beklentilerim bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	4,27	1,16	-1,74	2,08
2. Cinsiyetim bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	1,65	1,13	1,70	1,87
3. Sahip olmak istediğim meslek bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	4,18	1,17	-1,30	0,60
4. Ailemin ekonomik durumu bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	2,00	1,35	1,13	0,01
5. İlgi ve yeteneklerim bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	4,45	1,07	-2,15	3,72
6. Okul başarımları bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	2,91	1,44	-0,03	-1,35
7. Ailemin istek ve beklentileri bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	2,89	1,50	0,02	-1,47
8. Öğretmenlerimin istek ve beklentileri bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	2,84	1,54	0,16	-1,45
9. Akraba, tanıdık ve komşularımızın beklenti ve istekleri bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	2,00	1,31	1,14	0,05
10. Arkadaşlarımla bu okulu tercih etmeleri benim de bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	1,67	1,17	1,68	1,84
11. Yapılan rehberlik ve yönlendirme çalışmaları bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	2,56	1,46	0,33	-1,32
12. Ailemin sahip olmamı istediği meslek bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	2,58	1,58	0,35	-1,46
13. Basın, yayın organlarından ortaöğretim kurumları hakkında edindiğim bilgiler bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	2,47	1,51	0,57	-1,09
Okula Ait Faktörler	2,41	0,81	0,49	-0,31
14. Bölgemizde bulunan ortaöğretim kurumlarının türünün ve sayısının sınırlı olması bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	2,15	1,39	0,84	-0,67
15. Okulun evimize yakın oluşu bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	1,55	1,05	2,11	3,72
16. Okulun fiziki donanımı (spor salonu, kütüphane, tiyatro salonu vb.) bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	2,33	1,45	0,68	-0,95
17. Okuldaki sınıf mevcudlarının az olması bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	2,02	1,37	1,14	0,06
18. Okulun çevrede iyi eğitim veren, başarılı bir okul olarak tanınmış olması bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	2,98	1,50	-0,04	-1,49
19. Okulun öğretmen kadrosunun deneyimli ve tanınmış olması bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	2,69	1,45	0,19	-1,30
20. Tanınmış ünlü kişilerin bu okuldan mezun olmaları bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	2,22	1,41	0,79	-0,71
21. Bu okulda okuyan veya bu okulda okumuş olan yakınlarımla bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	2,49	1,48	0,38	-1,39
22. Okulun şehir merkezine yakın olması bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	1,53	0,96	1,88	2,98
23. İlimizde şu an yaşayan tanınmış kişilerin bu okulda eğitim görüyor olması bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	1,71	1,01	1,62	2,53
24. Bu okuldan mezun olanların büyük çoğunluğunun üniversite sınavını kazanıyor olması bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	2,44	1,46	0,52	-1,16
25. Okulda iyi derece yabancı dil eğitimi veriliyor olması bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	1,76	1,20	1,47	1,12
26. Başarılı öğrencilerin bu okulda eğitim görüyor olması bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	2,22	1,46	0,75	-0,93
27. Bu okuldan mezun olunca hemen işe başlayabileceğimi düşünmem bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	2,53	1,50	0,39	-1,31

Tablo 2'nin devamı

Madde ve Faktör	$\bar{X}$	SS	Ç.	B.
28. <i>Okulun hem müzik eğitimi hem de üniversiteye hazırlaması</i> bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	3,85	1,41	-1,06	-0,23
29. <i>Bu okulda diğer okullardan daha fazla müzik eğitimi veriliyor olması</i> bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	3,78	1,63	-0,89	-0,95
30. <i>Bu okuldaki mezun olmanın üniversiteye girişte sağladığı kolaylıklar</i> bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	3,40	1,44	-0,44	-1,19
31. <i>Bu okulun yatılı eğitim veriyor olması</i> bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	1,84	1,33	1,34	0,38
TOPLAM	2,58	0,72	0,63	-0,17

Tablo 2'deki bulgulara göre araştırmaya katılan öğrencilerin müzik bölümünü tercihinde etkili olan bireysel faktörlerden en önemlileri sırasıyla “ilgi ve yetenekler” ($4,45 \pm 1,07$), “kendi istek ve beklentileri” ($4,27 \pm 1,16$) ve “sahip olmak istediği meslek” ($4,18 \pm 1,17$) olduğu tespit edilmiştir. İlgi ve yeteneklerin güzel sanatlar lisesi müzik bölümü tercihindeki etkisinin “tamamen etkili” düzeyinde olduğu görülmektedir.

Tablo 2'deki bulgulara göre araştırmaya katılan öğrencilerin müzik bölümünü tercihinde etkili olan okula ait faktörlerden en önemlileri sırasıyla “okulun hem müzik eğitimi veriliyor olması hem de üniversiteye hazırlaması” ($3,85 \pm 1,41$), “diğer okullardan daha fazla müzik eğitimi veriliyor olması” ($3,78 \pm 1,63$) olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 2'deki bulgulara göre araştırmaya katılan öğrencilerin müzik bölümünü tercihinde etkili olan bireysel faktörlere ait puan ortalaması ($2,81 \pm 0,72$), okula ait faktörlerin puan ortalamasına ($2,41 \pm 0,81$) göre daha yüksek düzeydedir. Okul tercihinde etkili olan bireysel ve okula ait faktörlerin toplam puan ortalaması $2,58 \pm 0,72$ olarak tespit edilmiş olup elde edilen puan ortalamalarına göre bireysel faktörlerin güzel sanatlar lisesi müzik bölümü tercihindeki etkisi “orta düzeyde etkili oldu” aralığında, okula ait faktörlerin etkisi “az etkili oldu” aralığında ve faktörlerin puan ortalaması “az etkili oldu” aralığında olduğu tespite edilmiştir.

4. 3. Bölüm Tercihinde Faktörlere Ait Puanların Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Karşılaştırılması

Bölüm tercihinde etkili olan faktörlere ait puanların cinsiyete göre karşılaştırılmasına bulgular Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3. Bölüm Tercihinde Etkili Olan Faktörlere Ait Puanların Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Faktörler	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	SS	t	p
Bireysel Faktörler	Kız	33	2,89	0,70	1,05	0,300
	Erkek	22	2,68	0,76		
Okula Ait Faktörler	Kız	33	2,55	0,73	1,48	0,144
	Erkek	22	2,22	0,90		
TOPLAM	Kız	33	2,69	0,64	1,42	0,163
	Erkek	22	2,41	0,80		

Bölüm tercihinde etkili olan bireysel ve okula ait faktörlerin öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) tespit edilmiştir.

Bölüm tercihinde etkili olan faktörlere ait puanların anne öğrenim durumuna göre karşılaştırılmasına bulgular Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4. Bölüm Tercihinde Etkili Olan Faktörlere Ait Puanların Anne Öğrenim Durumuna Göre Karşılaştırılması

Faktörler	Anne Öğrenim	n	$\bar{X}$	SS	F	p	Anlamlı Fark
Bireysel Faktörler	A-İlköğretim	14	2,82	0,79	1,60	0,211	
	B-Ortaöğretim	21	3,00	0,70			
	C-Üniversite	20	2,60	0,68			
Okula Ait Faktörler	A-İlköğretim	14	2,26	0,63	1,10	0,340	
	B-Ortaöğretim	21	2,62	0,90			
	C-Üniversite	20	2,31	0,81			
TOPLAM	A-İlköğretim	14	2,50	0,61	1,35	0,268	
	B-Ortaöğretim	21	2,78	0,76			
	C-Üniversite	20	2,43	0,72			

Bölüm tercihinde etkili olan bireysel ve okula ait faktörlerin anne öğrenim durumuna göre anlamlı düzeyde farklı olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Bölüm tercihinde etkili olan faktörlere ait puanların baba öğrenim durumuna göre karşılaştırılmasına bulgular Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5. Bölüm Tercihinde Etkili Olan Faktörlere Ait Puanların Baba Öğrenim Durumuna Göre Karşılaştırılması

Faktörler	Baba Öğrenim	n	$\bar{X}$	SS	F	p	Anlamlı Fark
Bireysel Faktörler	A-İlköğretim	15	3,05	0,75	3,82	0,028	A,B>C
	B-Ortaöğretim	22	2,94	0,73			
	C-Üniversite	18	2,44	0,58			
Okula Ait Faktörler	A-İlköğretim	15	2,52	0,82	4,55	0,015	A,B>C
	B-Ortaöğretim	22	2,70	0,85			
	C-Üniversite	18	1,98	0,56			
TOPLAM	A-İlköğretim	15	2,74	0,76	4,85	0,012	A,B>C
	B-Ortaöğretim	22	2,80	0,71			
	C-Üniversite	18	2,18	0,53			

Bölüm tercihinde etkili olan bireysel faktörler ($F=3,82$; $p<0,05$), okula ait faktörler ($F=4,55$; $p<0,05$) ve toplam ($F=4,85$; $p<0,05$) puanların baba öğrenim durumuna göre anlamlı düzeyde farklı olduğu saptanmıştır. Farkın hangi gruplar arasında olduğuna ilişkin yapılan LSD post testi sonuçlarına göre baba öğrenim düzeyi ilköğretim ve ortaöğretim olan öğrencilerin güzel sanatlar lisesi müzik bölümü tercihinde bireysel faktörler, okula ait faktörler ve toplam puanları, baba öğrenim düzeyi üniversite olan öğrencilerin puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Bölüm tercihinde etkili olan faktörlere ait puanların anne mesleğine göre karşılaştırılmasına bulgular Tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6. Bölüm Tercihinde Etkili Olan Faktörlere Ait Puanların Anne Mesleğine Göre Karşılaştırılması

Faktörler	Anne Mesleği	n	$\bar{X}$	SS	F	p	Anlamlı Fark
Bireysel Faktörler	A-İşçi	10	2,98	0,64	2,85	0,047	A,C>B
	B-Memur	13	2,38	0,45			
	C-Serbest meslek	12	3,15	0,86			
	D-Ev hanımı	20	2,80	0,73			
Okula Ait Faktörler	A-İşçi	10	2,62	0,62	1,84	0,151	
	B-Memur	13	2,18	0,76			
	C-Serbest meslek	12	2,79	0,96			
	D-Ev hanımı	20	2,24	0,77			
TOPLAM	A-İşçi	10	2,77	0,58	2,42	0,076	
	B-Memur	13	2,26	0,60			
	C-Serbest meslek	12	2,94	0,88			
	D-Ev hanımı	20	2,48	0,67			

Bölüm tercihinde etkili olan bireysel faktörlerin ($F=2,85$; $p<0,05$) anne mesleğine göre anlamlı düzeyde farklı olduğu saptanmıştır. Farkın hangi gruplar arasında olduğuna ilişkin yapılan LSD post testi sonuçlarına göre anne mesleği işçi ve serbest meslek olan öğrencilerin güzel sanatlar lisesi müzik bölümü tercihinde bireysel faktörlere ait puanları, anne mesleği memur olan öğrencilerin

puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksektir. Bölüm tercihinde etkili olan okula ait faktörler ve toplam puanların anne mesleğine göre anlamlı düzeyde farklı olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Bölüm tercihinde etkili olan faktörlere ait puanların baba mesleğine göre karşılaştırılmasına bulgular Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7. Bölüm Tercihinde Etkili Olan Faktörlere Ait Puanların Baba Mesleğine Göre Karşılaştırılması

Faktörler	Baba Mesleği	n	$\bar{X}$	SS	F	p	Anlamlı Fark
Bireysel Faktörler	A-İşçi	14	2,66	0,78	1,60	0,201	
	B-Memur	10	2,54	0,60			
	C-Serbest meslek	24	2,88	0,70			
	D-Emekli	7	3,24	0,75			
Okula Ait Faktörler	A-İşçi	14	2,35	0,83	1,23	0,307	
	B-Memur	10	2,04	0,72			
	C-Serbest meslek	24	2,52	0,79			
	D-Emekli	7	2,71	0,88			
TOPLAM	A-İşçi	14	2,48	0,72	1,55	0,213	
	B-Memur	10	2,25	0,63			
	C-Serbest meslek	24	2,67	0,70			
	D-Emekli	7	2,94	0,80			

Bölüm tercihinde etkili olan bireysel ve okula ait faktörlerin baba mesleğine göre anlamlı düzeyde farklı olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Bölüm tercihinde etkili olan faktörlere ait puanların ailenin aylık gelirine göre karşılaştırılmasına bulgular Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8. Bölüm Tercihinde Etkili Olan Faktörlere Ait Puanların Ailenin Aylık Gelirine Göre Karşılaştırılması

Faktörler	Ailenin Aylık Geliri	n	$\bar{X}$	SS	F	p	Anlamlı Fark
Bireysel Faktörler	A-2800TL ve altı	9	3,24	0,81	2,12	0,130	
	B-2800-4250TL	14	2,80	0,81			
	C-4250TL ve üstü	32	2,69	0,63			
Okula Ait Faktörler	A-2800TL ve altı	9	2,68	0,99	0,68	0,512	
	B-2800-4250TL	14	2,45	0,92			
	C-4250TL ve üstü	32	2,33	0,71			
TOPLAM	A-2800TL ve altı	9	2,91	0,82	1,32	0,275	
	B-2800-4250TL	14	2,60	0,83			
	C-4250TL ve üstü	32	2,48	0,62			

Bölüm tercihinde etkili olan bireysel ve okula ait faktörlerin ailenin aylık gelirine göre anlamlı düzeyde farklı olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Bölüm tercihinde etkili olan faktörlere ait puanların kendisine ait oda olması durumuna göre karşılaştırılmasına bulgular Tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 9. Bölüm Tercihinde Etkili Olan Faktörlere Ait Puanların Kendisine Ait Oda Olması Durumuna Göre Karşılaştırılması

Faktörler	Kendisine Ait Oda	n	$\bar{X}$	SS	t	p
Bireysel Faktörler	Var	44	2,76	0,68	-0,91	0,364
	Yok	11	2,99	0,89		
Okula Ait Faktörler	Var	44	2,34	0,81	-1,35	0,182
	Yok	11	2,71	0,78		
TOPLAM	Var	44	2,52	0,70	-1,27	0,208
	Yok	11	2,82	0,74		

Bölüm tercihinde etkili olan bireysel ve okula ait faktörlerin kendisine ait oda olması durumuna göre anlamlı düzeyde farklı olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Bölüm tercihinde etkili olan faktörlere ait puanların ailenin sahip olduğu maddi varlığa göre karşılaştırılmasına bulgular Tablo 10’da yer almaktadır.

Tablo 10. Bölüm Tercihinde Etkili Olan Faktörlere Ait Puanların Ailenin Sahip Olduğu Maddi Varlığa Göre Karşılaştırılması

Faktörler	Ailenin Maddi Varlığı	n	$\bar{X}$	SS	F	p	Anlamlı Fark
Bireysel Faktörler	A-Hiçbiri	5	2,88	0,86	1,99	0,127	
	B-Yalnızca ev	13	3,04	0,61			
	C-Ev ve araba	14	2,42	0,56			
	D-Ev, araba vd.	23	2,89	0,80			
Okula Ait Faktörler	A-Hiçbiri	5	2,51	0,76	1,92	0,138	
	B-Yalnızca ev	13	2,57	0,84			
	C-Ev ve araba	14	1,98	0,66			
	D-Ev, araba vd.	23	2,57	0,83			
TOPLAM	A-Hiçbiri	5	2,66	0,72	2,27	0,092	
	B-Yalnızca ev	13	2,77	0,65			
	C-Ev ve araba	14	2,17	0,58			
	D-Ev, araba vd.	23	2,71	0,77			

Bölüm tercihinde etkili olan bireysel ve okula ait faktörlerin ailenin sahip olduğu maddi varlıklara göre anlamlı düzeyde farklı olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Bölüm tercihinde etkili olan faktörlere ait puanların kardeş sayısına göre karşılaştırılmasına bulgular Tablo 11’de yer almaktadır.

Tablo 11. Bölüm Tercihinde Etkili Olan Faktörlere Ait Puanların Kardeş Sayısına Göre Karşılaştırılması

Faktörler	Kardeş Sayısı	n	$\bar{X}$	SS	F	p	Anlamlı Fark
Bireysel Faktörler	A-Yok	9	2,96	0,86	0,85	0,471	
	B-1 kardeş	26	2,65	0,63			
	C-2 kardeş	12	3,01	0,78			
	D-3 ve üstü	8	2,86	0,79			
Okula Ait Faktörler	A-Yok	9	2,43	0,80	2,01	0,125	
	B-1 kardeş	26	2,23	0,74			
	C-2 kardeş	12	2,89	0,96			
	D-3 ve üstü	8	2,31	0,62			
TOPLAM	A-Yok	9	2,65	0,78	1,62	0,196	
	B-1 kardeş	26	2,40	0,64			
	C-2 kardeş	12	2,94	0,83			
	D-3 ve üstü	8	2,54	0,63			

Bölüm tercihinde etkili olan bireysel ve okula ait faktörlerin kardeş sayısına göre anlamlı düzeyde farklı olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Bölüm tercihinde etkili olan faktörlere ait puanların evdeki kişi sayısına göre karşılaştırılmasına bulgular Tablo 12’de yer almaktadır.

Tablo 12. Bölüm Tercihinde Etkili Olan Faktörlere Ait Puanların Evdeki Kişi Sayısına Göre Karşılaştırılması

Faktörler	Evdeki Kişi Sayısı	n	$\bar{X}$	SS	F	p	Anlamlı Fark
Bireysel Faktörler	A-4 kişi	16	2,69	0,73	1,50	0,232	
	B-5 kişi	25	2,72	0,55			
	C-6 ve üzeri	14	3,09	0,94			
Okula Ait Faktörler	A-4 kişi	16	2,26	0,65	2,08	0,135	
	B-5 kişi	25	2,31	0,80			
	C-6 ve üzeri	14	2,79	0,91			
TOPLAM	A-4 kişi	16	2,44	0,61	2,16	0,125	
	B-5 kişi	25	2,48	0,65			
	C-6 ve üzeri	14	2,91	0,88			

Bölüm tercihinde etkili olan bireysel ve okula ait faktörlerin evdeki kişi sayısına göre anlamlı düzeyde farklı olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Bölüm tercihinde etkili olan faktörlere ait puanların ortaöğretime giriş sınavlarına hazırlık için dersane/kursa gitme durumuna göre karşılaştırılmasına bulgular Tablo 13’te yer almaktadır.

Tablo 13. Bölüm Tercihinde Etkili Olan Faktörlere Ait Puanların Ortaöğretime Giriş Sınavlarına Hazırlık İçin Dershane/Kursa Gitme Durumuna Göre Karşılaştırılması

Faktörler	Ortaöğretime Giriş Sınavlarına Hazırlık İçin Dershane/Kursa Gitme	n	$\bar{X}$	SS	t	p
Bireysel Faktörler	Evet	29	2,80	0,69	-0,06	0,950
	Hayır	26	2,81	0,78		
Okula Ait Faktörler	Evet	29	2,54	0,74	1,18	0,243
	Hayır	26	2,28	0,87		
TOPLAM	Evet	29	2,65	0,67	0,74	0,463
	Hayır	26	2,50	0,77		

Bölüm tercihinde etkili olan bireysel ve okula ait faktörlerin ortaöğretime giriş sınavlarına hazırlık için dershane/kursa gitme durumuna göre anlamlı düzeyde farklı olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Bölüm tercihinde etkili olan faktörlere ait puanların ortaöğretime giriş sınavlarına hazırlık için dershane/kursa gitme durumuna göre karşılaştırılmasına bulgular Tablo 14’te yer almaktadır.

Tablo 14. Bölüm Tercihinde Etkili Olan Faktörlere Ait Puanların Üniversiteye Gitme İsteğine Göre Karşılaştırılması

Faktörler	Üniversiteye Gitme İsteği	n	$\bar{X}$	SS	t	p
Bireysel Faktörler	Evet	49	2,79	0,73	-0,37	0,715
	Kararsız	6	2,91	0,74		
Okula Ait Faktörler	Evet	49	2,44	0,83	0,56	0,580
	Kararsız	6	2,24	0,67		
TOPLAM	Evet	49	2,59	0,73	0,21	0,836
	Kararsız	6	2,52	0,68		

Bölüm tercihinde etkili olan bireysel ve okula ait faktörlerin üniversiteye gitme isteğine göre anlamlı düzeyde farklı olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Bölüm tercihinde etkili olan faktörlere ait puanların eğitim-öğretim masrafları için burs veya yardım alma durumuna göre karşılaştırılmasına bulgular Tablo 15’te yer almaktadır.

Tablo 15. Bölüm Tercihinde Etkili Olan Faktörlere Ait Puanların Eğitim-Öğretim Masrafları İçin Burs veya Yardım Alma Durumuna Göre Karşılaştırılması

Faktörler	Burs veya Yardım Alma	n	$\bar{X}$	SS	t	p
Bireysel Faktörler	Evet	6	2,58	0,45	-0,82	0,415
	Hayır	49	2,84	0,75		
Okula Ait Faktörler	Evet	6	2,31	0,42	-0,35	0,728
	Hayır	49	2,43	0,84		
TOPLAM	Evet	6	2,42	0,37	-0,58	0,567
	Hayır	49	2,60	0,75		

Bölüm tercihinde etkili olan bireysel ve okula ait faktörlerin eğitim-öğretim masrafları için burs veya yardım alma durumuna göre anlamlı düzeyde farklı olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Bölüm tercihinde etkili olan faktörlere ait puanların okulun bulunduğu ile göre karşılaştırılmasına bulgular Tablo 16'da yer almaktadır.

Tablo 16. Bölüm Tercihinde Etkili Olan Faktörlere Ait Puanların Okulun Bulunduğu İle Göre Karşılaştırılması

Faktörler	İl	n	$\bar{X}$	SS	F	p	Anlamlı Fark
Bireysel Faktörler	A-Trabzon	17	3,07	0,88	1,78	0,134	
	B-Ordu	11	3,01	0,62			
	C-Giresun	6	2,42	0,39			
	D-Rize	7	2,77	0,55			
	E-Karabük	9	2,35	0,60			
	F-Sinop	5	2,81	0,74			
Okula Ait Faktörler	A-Trabzon	17	2,65	0,90	1,41	0,237	
	B-Ordu	11	2,69	0,88			
	C-Giresun	6	2,30	0,42			
	D-Rize	7	2,10	0,81			
	E-Karabük	9	1,96	0,58			
	F-Sinop	5	2,40	0,80			
TOPLAM	A-Trabzon	17	2,82	0,82	1,72	0,147	
	B-Ordu	11	2,82	0,72			
	C-Giresun	6	2,35	0,31			
	D-Rize	7	2,38	0,63			
	E-Karabük	9	2,12	0,54			
	F-Sinop	5	2,57	0,76			

Bölüm tercihinde etkili olan bireysel ve okula ait faktörlerin okulun bulunduğu ile göre anlamlı düzeyde farklı olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

5. TARTIŞMA

Araştırmada elde edilen bulgular, literatür taramasıyla incelenen önceki benzer çalışmalarda ifade edilen sonuçlar ile tartışılarak farklılıkları ve ortak yanları değerlendirilmiştir.

“Güzel sanatlar lisesi müzik bölümünün öğrenciler tarafından tercih edilmesinde etkili olan bireysel faktörler ve okula ait faktörler nelerdir?” problem cümlesinin cevabına yönelik olarak bölüm tercihinde etkili olan faktörlerden elde edilen puanlara göre araştırmaya katılan öğrencilerin müzik bölümünü tercihinde etkili olan bireysel faktörlerden en önemlileri sırasıyla “ilgi ve yetenekler”, “kendi istek ve beklentileri” ve “sahip olmak istediği meslek” olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin müzik bölümünü tercihinde etkili olan okula ait faktörlerden en önemlileri sırasıyla “okulun hem müzik eğitimi veriliyor olması hem de üniversiteye hazırlaması” ve “diğer okullardan daha fazla müzik eğitimi veriliyor olması” olduğu ve müzik bölümünü tercihinde etkili olan bireysel faktörlerin okula ait faktörlere göre daha yüksek öneme sahip olduğu görülmüştür. Hoffner vd. (2006) çalışmalarında gençlerin mesleki tercihinde en önemli faktörlerin kişilik özellikleri, mesleğin maddi getirisi ve sahip oldukları eğitim düzeyi olduğu, Özyoğurtçu (2007) güzel sanatlar lisesi müzik bölümü öğrencilerinin okulu ve bölümü seçmelerinde ailenin ve sosyal çevrenin etkilerini incelediği çalışmasında öğrencileri müzik bölümüne yönlendiren en önemli faktörün kendi isteği olduğu (%72), Korkut Owen vd. (2012) çalışmalarında bölüm seçiminde en önemli nedenlerin sırasıyla mesleğe ilgisinin olması, bu alanın kişilik özelliklerine uygun olduğunu düşünmesi ve iş bulma olanaklarının yüksek olması olduğu, Önal (2012) müzik bölümünde okuyan öğrencilerin meslek tercihinde ailenin rolünü incelediği çalışmasında öğrencilerin %75’inin kendi tercihi olduğu, Stewart vd. (2014) müzik bölümü tercihinde etkili olan motivasyon faktörlerini inceledikleri çalışmalarında kişisel ilgi, kişisel zevk, müzik bilgisinin gelişiminin tercihler üzerinde en etkili faktörler olduğu, Hamilton (2016) müzik bölümü öğrencilerinin bölüm tercihinde en önemli faktörlerin bireysel özellikler (kişisel tercih, deneyim, kişisel ihtiyaçlar, kariyer tercihleri) olduğu, Özalp ve Özdemir (2018) müzik bölümü öğrencileri ile gerçekleştirdikleri çalışmalarında öğrencilerin %95,1’inin kendi isteğiyle bölümü tercih ettiği, Sankır ve Sankır (2019) güzel sanatlar lisesi ve branş tercihinde etkili olan nedenleri inceledikleri çalışmalarında bölüm tercihinde en önemli faktörlerin sırasıyla kişisel ilgi, yetenekli olduğu inancı, iyi bir sanatçı olmaya yönelik inanç olduğu, Sheriff ve Chang (2022) müzik bölümü tercihinde etkili olan faktörleri inceledikleri çalışmalarında müzik bölümü tercihinde en etkili faktörlerin okulun verdiği müzik eğitimi kalitesi, okulun itibarı, kabul koşulları ve sunduğu imkanlar olduğu bulgularını elde etmişlerdir. Bu çalışma ve literatür bulguları birlikte değerlendirildiğinde güzel sanatlar lisesi müzik bölümünü tercih eden öğrencilerin bu tercihinde en önemli faktörlerin bireysel faktörlerden “ilgi ve yetenekler”, “kendi istek ve beklentileri” ve “sahip olmak istediği meslek” olduğu söylenebilir.

“Güzel sanatlar lisesi müzik bölümünün tercih edilmesinde etkili olan faktörler demografik değişkenlere göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” problem cümlesinin cevabına yönelik olarak bölüm tercihinde etkili olan faktörlerin öğrencilerin cinsiyetine, anne öğrenim durumuna, baba mesleğine, ailenin aylık gelirine, kendisine ait oda olması durumuna, ailenin sahip olduğu maddi varlıklara, kardeş sayısına, evdeki kişi sayısına, ortaöğretime giriş sınavlarına hazırlık için dersane/kursa gitme durumuna, üniversiteye gitme isteğine, eğitim-öğretim masrafları için burs veya yardım alma durumuna, okulun bulunduğu ile göre anlamlı farklılık göstermediği; baba öğrenim durumuna göre anlamlı düzeyde farklı olduğu ve baba öğrenim düzeyi ilköğretim ve ortaöğretim olan öğrencilerin güzel sanatlar lisesi müzik bölümü tercihinde bireysel faktörler, okula ait faktörler ve toplam puanlarının, baba öğrenim düzeyi üniversite olan öğrencilerin puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bölüm tercihinde etkili olan bireysel faktörlerin anne mesleğine göre anlamlı düzeyde farklı olduğu anne mesleği işçi ve serbest meslek olan öğrencilerin güzel sanatlar lisesi müzik bölümü tercihinde bireysel faktörlere ait puanlarının, anne mesleği memur olan öğrencilerin puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Özyoğurtçu (2007) güzel sanatlar lisesi müzik bölümü öğrencileriyle gerçekleştirdiği çalışmasında bölüm tercihinde etkili olan faktörlerin bulunduğu ile göre farklılaşma durumunun anlamlı farklılık göstermediği bulgularını etmiştir. Soysal ve Arıcıoğulları (2021) çalışmalarında meslek seçiminde yeterlik algısının cinsiyet, yaş grupları, öğrenim türü ve sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermediği bulgularını elde etmişlerdir. Güneş (2021) güzel sanatlar lisesi müzik bölümü öğrencileriyle gerçekleştirdiği çalışmasında bölüm tercihinde etkili olan faktörlerin sınıf düzeyine göre farklılaşma durumunun istatistiksel anlamlılığını test etmemekle birlikte bölüm tercihinde etkili olan faktörlerin sınıf düzeyine göre farklılık göstermediği bulgularını etmiştir. ThienAn ve Khuong (2015) müzik öğrenciliği tercihinde etkili olan faktörleri inceledikleri çalışmalarında yaş ve aile gelir düzeyinin tercihler üzerinde etkili olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu çalışmada elde edilen bulguları literatür bulgularıyla birlikte değerlendirildiğinde güzel sanatlar lisesi müzik bölümü tercihinde etkili olan en bireysel ve okula ait faktörlerin yalnızca baba öğrenim durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği; bireysel faktörlerin ise yalnızca anne mesleğine göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir.

6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

6. 1. Sonuçlar

1. Bu çalışmadan elde edilen bulgulara göre araştırma grubunu oluşturan güzel sanatlar lisesi müzik bölümü öğrencilerinin bölüm tercihinde en önemli faktörlerin bireyin ilgi, yetenek, kendi istek ve beklentileri olduğu sonucuna varılmıştır.
2. Güzel sanatlar lisesi müzik bölümü öğrencilerinin bölüm tercihinde bireysel faktörlerin etkisi okula ait faktörlere göre daha yüksektir.
3. Bölüm tercihinde etkili olan faktörlerin demografik değişkenlere göre karşılaştırılmasından elde edilen bulgulara göre baba öğrenim durumu ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde olan öğrencilerin bölüm tercihinde bireysel ve okula ait faktörlerin etkisi, baba öğrenim düzeyi üniversite olan öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.
4. Anne mesleği işçi ve serbest meslek olan öğrencilerin bölüm tercihinde bireysel faktörlerin etkisi, anne mesleği memur olan öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.
5. Güzel sanatlar lisesi müzik bölümü tercihinde etkili olan bireysel ve okula ait faktörlerin öğrencilerin cinsiyetine, anne öğrenim durumuna, baba mesleğine, ailenin aylık gelirine, kendisine ait oda olması durumuna, ailenin sahip olduğu maddi varlıklara, kardeş sayısına, evdeki kişi sayısına, ortaöğretime giriş sınavlarına hazırlık için dersane/kursa gitme durumuna, üniversiteye gitme isteğine, eğitim-öğretim masrafları için burs veya yardım alma durumuna, okulun bulunduğu ile göre anlamlı farklılık göstermediği sonuçlarına ulaşılmıştır.

6. 2. Öneriler

6. 2. 1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler

- Güzel sanatlar lisesi müzik bölümünün tercih edilmesini kolaylaştırmak amacıyla ilkokul ve ortaokulda bireylerin ilgi ve yeteneklerini keşfetmelerine imkan tanıyacak müzik eğitim ve etkinliklerine daha fazla yer verilebilir.
- Güzel sanatlar lisesi öğrencilerinin akademik kariyer kaygılarını gidermek amacıyla üniversitelerin ilgili bölümlerinde sağlanan kolaylıklar hakkında öğrencilerin bilgilendirilmesi faydalı olacaktır.

- Öğrencilerin müzik bölümü tercihi neredeyse tamamen bireysel ilgi, yetenek ve beklentileriyle ilişkili olsa da ebeveynlerinin sosyal desteklerinin artırılmasında teşvik edici girişimlerde bulunulabilir.

6. 2. 2. İleride Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler

- Güzel sanatlar lisesi müzik bölümü tercihinde etkili olabileceği düşünülen bu çalışmadaki bireysel ve okula ait faktörlerin yanı sıra aile ve çevresel değişkenlerle benzer çalışmalar tekrarlanabilir.
- Ortaöğretim müzik bölümü tercihinde etkili olan faktörlerin incelenmesinde konservatuvarlara bağlı ortaöğretim okullardaki öğrencilerin dahil olduğu çalışmalar müzik eğitimi tercihindeki faktörlerin daha iyi anlaşılmasında fayda sağlayacaktır.
- Güzel sanatlar liselerindeki öğrencilerin tercihlerinde etkili olan faktörler dışında diğer liselere kayıtlı olan ancak müzik yeteneği, ilgi ve becerileri olduğu halde güzel sanatlar liselerine gidemeyen öğrencilerin bu eğitimden yoksun kalmalarının nedenleri araştırılabilir.
- Güzel sanatlar lisesi müzik bölümü tercihinde 9. sınıflar dışındaki diğer kademelerin okul seçimine etkileri de araştırılabilir.
- Güzel sanatlar lisesi müzik bölümü tercihinde etkili olan faktörlerin incelemesi farklı bölgelerde ve daha geniş örneklem grupları ile gerçekleştirilebilir.

7. KAYNAKLAR

- Abramauskiene, J. & Kirliauskiene, R. (2018, Oct). The factors that influence the choice of music teacher's profession. *9th ICEEPSY 2018 International Conference on Education and Educational Psychology*, Athens.
- Adar, Ç. (2021). Milli Eğitim müzik dersinde Türk müziği çalgıları kullanımına yönelik öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43, 425-451.
- Akengin, Ç., & Başbuğ, Z. (2019). Temel sanat eğitiminde buluş yoluyla öğretim yaklaşımının önemi. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 133-143.
- Akkol, M. L. (2018). Türkiye'deki müzik eğitiminde toplumsal ve ekonomik statüye dayalı eşitsizlikler. *MCBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1), 463-492.
- Algı, S. (2017). Özengen müzik eğitimi veren kurumlarda bağlama öğretim yöntemleri (Konya ili örneği). *Fine Arts (NWSAFA)*, 12(2), 64-82.
- Atli, A., & Gür, S. H. (2019). Lise öğrencilerinin meslek tercihleri ve bu tercihlerine etki eden faktörler. *Kariyer ve Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*, 2(1), 32-53.
- Azılıoğlu, K., & Yılmaz, M. (2021). Toplumsal ve kültürel değişimlerin sanat eğitime yansımaları. *JRES*, 8(2), 443-461.
- Başaran, A.U., & Başaran-Tanrıöver, G. (2015). Genel, özengen ve mesleki müzik eğitimi süreci içinde verilen keman eğitiminde karşılaşılabilecek olası güçlükler. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 32, 555-567.
- Bodhe-Surally, M., & Kisto, M. (2018). Factors influencing grade 10 students' career choice in Mauritius. *Internatinal Journal of Academic Research in Progressive Education & Development*, 7(2), 30-44.
- Büyükköse, A., Yıldırım-Orhan, Ş., & Şeren, M. (2016). Amatör müzik eğitiminin, ortaokul öğrencilerinin problem çözme becerilerine etkisi (Kırıkkale ili örneği). *Turkish Studies*, 11(1), 565-582.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (14. bs.). Ankara: PEGEM Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2018). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: PEGEM Akademi.
- Cengiz, G. (2006). *Öğrencilerin orta öğretim kurumu tercihinde etkili olan bazı faktörlerin etki durumu (Adapazarı örneği)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

- Curtis, R. (2012). *Factors influencing the college choice of music majors attending a four year institution: a comparative study* (Yayınlanmamış doktora tezi), Lindenwood University, Charles, Missouri.
- Çağlayan, E. (2019). Temel sanat eğitimi dersinin gastronomi ve mutfak sanatları eğitimindeki yeri ve önemi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 8(4), 3084-3095.
- Çuhadar, C. H. (2016a). Dünyadaki profesyonel müzik eğitiminin incelenmesi. *Akademik Bakış Dergisi*, 58, 243-251.
- Çuhadar, C. H. (2016b). Müzik ve müzik eğitimi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(1), 217-230.
- Demirgil, Z., & Erdem, R. (2019). Meslek ve kişilik etkileşiminin büyük beşli ve Riasec modeli çerçevesinde değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(35), 231-248.
- Diñç, Ş. Ö. (2019). Okul öncesi dönemde müzik eğitimi. *Balkan Müzik ve Sanat Dergisi*, 1(1), 15-21.
- Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Lisans Özel Yetenek Sınav Yönergesi, *Dokuz Eylül Üniversitesi Senatosu*, 490, 10 Ağustos 2018, md. 6, 9.
- Dülger, Ö. (2009). *Ergenlerde algılanan sosyal destek ile karar verme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gayretli, Ş., Yılmaz, H., & Zahal, O. (2021). Müzik eğitiminde ukulele. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 496-510.
- Göğüş, G. (2008). İlköğretim I. kademe müzik eğitiminde öğretmenin etkinliği. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 369-382.
- Gök, M. (2018). Türkiye’de mesleki müzik eğitiminin yeni açılan üniversiteler, fakülteler ve bölümler bağlamında incelenmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 8(2), 280-297.
- Gülen, S., & Dönmez, İ. (2021). Sosyal bilimlerde geleceğin meslekleri. *Uluslararası Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 13-21.
- Hamilton, A. T. (2016). *Factors that lead students to study misc education: A descriptive study* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), University of Louisville ThinkIR: The University of Louisville's Institutional Repository, Louisville, Kentucky.
- Hiçyılmaz, Y., & Adanır, Y. (2019). Sanat eğitimi dersi alan öğretmen adaylarının sanat kavramına ilişkin sahip oldukları algıların metaforlar aracılığıyla incelenmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(3), 9-23.
- Hoffner, C.A., Levine, K. J., Sullivan, Q. E., Crowell, D., Pedrick, L., & Berndt, P. (2006). TV characters at work: Television’s role in the occupational aspirations of economically disadvantaged youths. *Journal of Career Development*, 33(1), 3-18.

- Işık, M., & Erol, H. Ö. (2020). Endüstri 4.0 farkındalığı ve işgücü nitelikleri üzerine etkileri: Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencileri üzerine bir araştırma. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 8(24), 86-112.
- İmİK, Ü., & Dönmez, Y. E. (2017). Özengen müzik eğitimi veren kurumlarda Türk müziği ilgisi: Malatya örneği. *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*, 3(2), 114-128.
- Karaca, A. (2018). *Yedinci sınıf öğrencilerinin çeşitli meslek grupları hakkındaki algılarının kelime ilişkilendirme testi aracılığıyla incelenmesi ve öğrencilerin gelecekte meslek seçiminde rol oynayan faktörlerin belirlenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Karakoç, E., & Şendurur, Y. (2015). İlköğretim okullarındaki özengen müzik eğitiminin öğrencilerin müziksel davranışlarına yansımaları. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 277-290.
- Karataş, Y., & Karataş, A. (2015). Down sendromlu bireylerin gelişiminde müzik eğitiminin rolü. *Inonu University Journal of Culture and Art*, 7(1), 226-232.
- Karataş, K.O., & Şengül, C. (2018). Türkiye’de mesleki müzik eğitimi veren kurumlardaki piyano ders içeriklerinin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(1), 365-373.
- Kiuru, N., Salmela-Aro, K., Nurmi, J. E., Zettergren, P., Andersson, H., & Bergman, L. (2012). Best friends in adolescence show similar educational careers in early adulthood. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 33(2), 102-111.
- Kocabaş, A. (2013). *Müzik öğretiminin temelleri* (4. bs.). İzmir: Kanyılmaz Matbaası.
- Korkut-Owen, F., Kepir, D., Özdemir, S., Ulaş, Ö., & Yılmaz, O. (2012). Üniversite öğrencilerinin bölüm seçme nedenleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 135-151.
- Kutluca, V. (2020). *Lise öğrencilerinin sosyal medya tutumları ile meslek seçimine ilişkin akılcı olmayan inançları arasındaki ilişkilerin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Mercimekçi, M. (2003). *Ortaöğretim kurumlarında verilen sanat eğitimi derslerinin öğrencilerin sanatla ilgili meslek seçimlerine etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2006). *Tarihi 100 lise*. Ankara: MEB Ortaöğretim Genel Müdürlüğü.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2018). *Müzik dersi öğretim programı (9, 10, 11 ve 12. sınıflar için)*. Ankara.
- Millî Eğitim Bakanlığı Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri Yönetmeliği. (2009). **T. C. Resmî Gazete**, 22760, 16 Haziran 2009.
- Nota, L., Ferrari, L., Solberg, V. S. H., & Soresi, S. (2007). Career search self-efficacy, family support, and career indecision with Italian youth. *Journal of Career Assessment*, 15(2), 181-193.

- Özkeleş, S. (2019). Dünya'nın farklı üniversitelerinde mesleki müzik eğitimi veren kurumların lisans programlarında yürütülen müzik biçimlerine ilişkin dersler. *SETSCI Conference Proceedings*, 4(7), 1-8.
- Öztemel, K. (2013). Lise öğrencilerinin kariyer karar verme güçlüklerinin yordayıcıları olarak algılanan sosyal destek ve cinsiyet. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(3), 241-257.
- Özyürek, R., & Atıcı, M. K. (2016). Üniversite öğrencilerinin meslek seçimi kararlarında kendilerine yardım eden kaynakların belirlenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(17), 33-42.
- Rickels, D. A., Hoffman, E. C., & Fredrickson, W. E. (2019). A comparative analysis of influences on choosing a music teaching occupation. *Journal of Research in Music Education*, 67(3), 286-303.
- Soysal, A., & Arıcıoğulları, K. (2021). Meslek seçiminde yeterlilik ve meslek seçimini etkileyen faktörler: Sağlık yönetimi öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(3), 2138-2153.
- Sökezoğlu Atılğan, D. (2018). Aile ve öğretmen görüşlerine göre amatör çalgıcılar festivali. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(1), 247-266.
- O'Sullivan, S. (2019). *An investigation of the factors that influence students in their choice of music as a senior cycle subject in post primary education* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), University of Limerick, Limerick.
- Sheriff, F. H. M., & Chang, P. K. (2022). Factors influencing the choice of music studies in Malaysian Public Universities. *Malaysian Journal of Social Sciences and Humanities*, 7(1), 313-324.
- Şeker, G., & Kaya, A. (2018). Lise öğrencilerinin meslek seçiminde aile desteği: Bir ölçek geliştirme çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 8(49), 157-171.
- Tekeli Yiğit, B., Gülüm, B., & Çağlar, E. (2018). Özengen (amatör) çalgı eğitiminin 9-16 yaş aralığındaki bireylerin benlik kavramı düzeylerine etkisi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(3), 1-15.
- ThienAn, T., & Khuong, M. N. (2015). Factors affecting music learner's motivation – a study in Ho Chi Minh City, Vietnam. *International Journal of Current Research and Academic Review*, 3(1), 175-191.
- Topalak, Ş. (2013). Güzel sanatlar lisesi çalgı eğitimi / öğretiminde karşılaşılan sorunların incelenmesi. *Sanat Eğitimi Dergisi*, 1(2), 114-129.
- Turan, Ü. (2018). *Okulun ve ailenin öğrencilerin meslek seçimindeki rolü* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Türk Dil Kurumu [TDK]. (2011). *Güncel Türkçe sözlük*. Ankara: TDK.
- Türnüklü, A. (2001). Eğitim bilim alanında aynı araştırma sorusunu yanıtlamak için farklı araştırma tekniklerinin birlikte kullanılması. *Eğitim ve Bilim*, 26(120), 8-13.

- Vurucu, F. (2010). *Meslek lisesi öğrencilerinin meslek seçimi yeterliliği ve meslek seçimini etkileyen faktörler* (Yayınlanmamış doktora tezi). Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Wagner, I. V., Akishina, E. M., & Olesina, E. P. (2021). Creative artistic and musical activity of the child as a process of socialization. *Rast Musicology Journal*, 9(3), 3043-3062.
- Yungul, O. (2018). Müzik eğitiminde web tabanlı uzaktan eğitim. *Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(2), 1333-1348.
- Yükseköğretim Kurumları Devlet Konservatuvarları Müzik ve Bale İlköğretim Kurumları ile Müzik ve Sahne Sanatları Liseleri Yönetmeliği. (2015). **T. C. Resmî Gazete**, 29237, 15 Ocak 2015.

8. EKLER

Ek 1. Demografik Bilgi Formu

Okulunuzun Adı:

1- Cinsiyetiniz

(A)Kız (B)Erkek

2- Anneniz

(A) Sağ(B) Ölü

3- Babanız

(A) Sağ(B) Ölü

4- Annenizin eğitim durumu nedir?

(A) Okur yazar değil

(B) İlkokul

(C) Ortaokul

(D) Lise

(E) Yüksekokul veya Üniversite ve üstü

5- Babanızın eğitim durumu nedir?

(A) Okur yazar değil

(B) İlkokul

(C) Ortaokul

(D) Lise

(E) Yüksekokul veya Üniversite ve üstü

6- Annenizin mesleği (yazınız)

7- Babanızın mesleği (yazınız)

8- Ailenizin aylık gelir miktarı

(A) 0YTL –1800YTL (B) 1800YTL –2800YTL

(C) 2800YTL–4250YTL (D) 4250YTL ve üstü

9- Kendinize ait bir çalışma odanız var mı?

(A) Evet (B) Hayır

Ek 1'in devamı

10- Aileniz aşağıdakilerden hangilerine sahiptir?

- (A)Ev (B) Otomobil (C)Arsa
(D) Tarla (E)Dükkan (F)Yazlık

11- Kardeşlerinizin sayısı kaçtır?

- (A) Yok (B) 1 (C) 2 (D) 3 ve üzeri

12- Siz de dahil olmak üzere evinizde yaşayan kişi sayısı kaçtır?

- (A)2 (B) 3 (C) 4 (D) 5 ve üzeri

13- Ortaöğretime giriş sınavlarına hazırlık için dersane ya da kurs gibi çalışmalar da bulundunuz mu?

- (A) Evet (B) Hayır (C)Kısmen

14- Liseden sonra üniversiteye gitmek istiyor musunuz?

- (A) Evet (B) Hayır (C)Kararsızım

15-Eğitim-öğretim masraflarınız için burs veya yardım alıyor musunuz?

- (A) Evet (B) Hayır (C)Kararsızım

Ek 2. Okul Tercih Nedenleri Formu

Sıra No	OKUL TERCİHİNDE ETKİLİ OLAN FAKTÖRLER	Hiç etkili olmadı	Az etkili oldu	Kararsızım	Çoğunlukla etkili oldu	Tamamen etkili oldu
1	Kendi istek ve beklentilerim bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	☐	☐	☐	☐	☐
2	Cinsiyetim bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	☐	☐	☐	☐	☐
3	Sahip olmak istediğim meslek bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	☐	☐	☐	☐	☐
4	Ailemin ekonomik durumu bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	☐	☐	☐	☐	☐
5	İlgi ve yeteneklerim bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	☐	☐	☐	☐	☐
6	Okul başarımlarım bu okulu tercih etmemde etkili oldu	☐	☐	☐	☐	☐
7	Ailemin istek ve beklentileri bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	☐	☐	☐	☐	☐
8	Öğretmenlerimin istek ve beklentileri bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	☐	☐	☐	☐	☐
9	Akraba, tanıdık ve komşularımızın beklenti ve istekleri bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	☐	☐	☐	☐	☐
10	Arkadaşlarımla bu okulu tercih etmeleri benim de bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	☐	☐	☐	☐	☐
11	Yapılan rehberlik ve yönlendirme çalışmaları bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	☐	☐	☐	☐	☐
12	Ailemin sahip olmamı istediği meslek bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	☐	☐	☐	☐	☐
13	Basın, yayın organlarından ortaöğretim kurumları hakkında edindiğim bilgiler bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	☐	☐	☐	☐	☐
14	Bölgemizde bulunan ortaöğretim kurumlarının türünün ve sayısının sınırlı olması bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	☐	☐	☐	☐	☐
15	Okulun evimize yakın oluşu bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	☐	☐	☐	☐	☐
16	Okulun fiziki donanımı(spor salonu, kütüphane, tiyatro salonu vb gibi) bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	☐	☐	☐	☐	☐
17	Okuldaki sınıf mevcutlarının az olması bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	☐	☐	☐	☐	☐
18	Okulun çevrede iyi eğitim veren, başarılı bir okul olarak tanınmış olması bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	☐	☐	☐	☐	☐
19	Okulun öğretmen kadrosunun deneyimli ve tanınmış olması bu okulu tercih etmemde etkili oldu	☐	☐	☐	☐	☐
20	Tanınmış ünlü kişilerin bu okuldan mezun olmaları bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	☐	☐	☐	☐	☐
21	Bu okulda okuyan veya bu okulda okumuş olan yakınlarımla bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	☐	☐	☐	☐	☐
22	Okulun şehir merkezine yakın olması bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	☐	☐	☐	☐	☐
23	İlimizde şu an yaşayan tanınmış kişilerin bu okulda eğitim görüyor olması bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	☐	☐	☐	☐	☐
24	Bu okuldan mezun olanların büyük çoğunluğunun üniversite sınavını kazanıyor olması bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	☐	☐	☐	☐	☐
25	Okulda iyi derece yabancı dil eğitimi veriyor olması bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	☐	☐	☐	☐	☐
26	Başarılı öğrencilerin bu okulda eğitim görüyor olması bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	☐	☐	☐	☐	☐
27	Bu okuldan mezun olunca hemen işe başlayabileceğimi düşünmem bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	☐	☐	☐	☐	☐
28	Okulun hem müzik eğitimi hem de üniversiteye hazırlaması bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	☐	☐	☐	☐	☐
29	Bu okulda diğer okullardan daha fazla müzik eğitimi veriliyor olması bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	☐	☐	☐	☐	☐
30	Bu okuldan mezun olmanın üniversiteye girişte sağladığı kolaylıklar bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	☐	☐	☐	☐	☐
31	Bu okulun yatılı eğitim veriyor olması bu okulu tercih etmemde etkili oldu.	☐	☐	☐	☐	☐

9. ÖZ GEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ

*****, *****, ***** doğdu. İlk ve ortaöğrenimini Ordu'da tamamladıktan sonra lise dönemini Ordu Anadolu Güzel Sanatlar Lisesinde 2007 yılında tamamlamıştır. Karadeniz Teknik Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Öğretmenliği 'ne girmiş ve 2011-2012 yıllarında Farabi ile Uludağ Üniversitesinde 1 yıl öğrenci değişim programında eğitim almış ve 2013 yılında mezun olmuştur. 2016 Yılında Trabzon Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesinde Yüksek Lisans öğrenimine başlamış ve 2022 yılında mezun olmuştur. Hala Ordu'da Çeşitli kurumlarda Müzik Öğretmeni olarak görev yapmaktadır. Evli iki çocuk babası olup orta düzeyde İngilizce bilmektedir.

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Adres : *****

E-Posta : *****